

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΣΤ΄ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1853.

ΕΤΟΣ Α΄.

Συντάκται:

ΚΑΝΤΑΣ ΠΙΕΡΕΥΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΦΙΑΝΤΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.
ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΒΡΑΪΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ.
ΙΑΡΩΜΕΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ.
ΔΑΖΑΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.

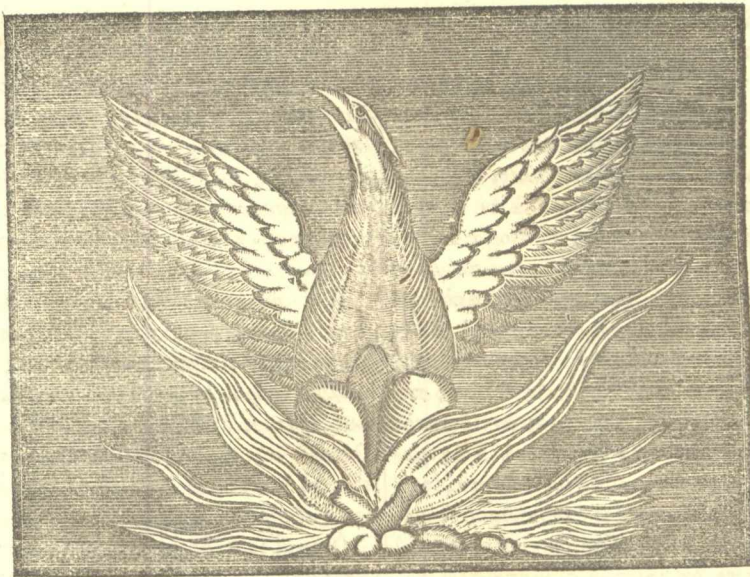
ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΛΑΒΡΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ ΧΑΡΑΔΑΜΠΗΣ.
ΚΟΓΕΒΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΕΛΑΙΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ.
ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

Α. Τερζάκη και Θ. Ρωμαίου.

1853.

Ο Φ Ο Ι Ν Ι Ε

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΣΤ'.

ΤΟΜΟΣ Α'.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1853.

ΠΕΡΙ ΤΑΥΡΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ.

Ὡς ἀνέκδοτον δημοσιεύομεν τὴν ἐφεξῆς περὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου γεωγραφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔκθεσιν τοῦ σοφοῦ Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου. Περὶ τοιαύτης ἐκθέσεως οὐδόλως γίνεται μνεία ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συγγραμμάτων, τῷ εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρὸς ὑποσημημένῳ ὑπὸ Γεωργίου Αἰνιᾶνος, τοῦ ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1838 δημοσιεύσαντος Συλλογὴν τινῶν ἀνεκδότων τοῦ Εὐγενίου.

Περὶ ἧς δὲ εἰς ἡμᾶς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσις παρὰ τοῦ ἀξιολόγου Κ. Ἰωάννου Μυλωνοπούλου Κερκυραίου, λαθόντος αὐτὴν ἐν ἀντιγράφῳ, μετὰ τινῶν ἀνεκδότων καὶ περιέργων τοῦ Εὐγενίου ἐπιστολῶν, ἐκ χειρὸς τοῦ ἐνταῦθα ἀποβιώσαντος Νικολάου Βαλσάμου, ἐνὸς τῶν κληροδόχων τοῦ Συγγραφέως, κατὰ τὴν γνωστὴν διαθήκην του.

Ὁ Εὐγένιος, ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β'. τῶν Ῥωσίων Αὐτοκράτορος, προχειρισθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος Χερσῶνος καὶ Σλαβηνίου, ἐν ἔτει 1775, συνέγραψε τὴν περὶ Ταυρικῆς Χερσονήσου ἔκθεσιν πιθανώτατα κατὰ τὴν ἐν Χερσῶνι διατριβὴν του, ὅπου μέχρι τοῦ 1788 εἰσέτι διέμενε, καθὰ πηγάζει ἐκ τινος τῶν ἀνεκδότων ἐπιστολῶν του, ἃς προσεχῶς ἴσως δημοσιεύσομεν.

(Τόμ. Α'. Φυλλ. ΣΤ')

Ὅτι δὲ πολλὰ ἀνέκδοτα κατέλιπεν ὁ Εὐγένιος, τοῦτο φαίνεται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐντύπου διαθήκης του, ἐν ἣ παρήγγελε τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἐν Μόσχῃ Ζ. Ζωσιμᾶν, διδούς αὐτῷ ἐξουσίαν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ νὰ διαθέσωσι περὶ τούτων ὡς ἤθελον· καὶ τῶντι πλείοστα ἐξ αὐτῶν ἡ ἐντιμὸς Ἀδελφότης τῶν Ζωσιμάδων ἰδίαις δαπάναις ἐξέδωκεν.

Ὁμολογοῦμεν ἐν τοσούτῳ χάριτας δημοσίως πρὸς τὸν φιλόπατρι Κ. Μυλωνοπούλου, ἐπιτρέψαντα εἰς ἡμᾶς ταύτην τὴν δημοσίευσιν, διαδηλοῦντες ὅτι ἐπεφερόμεν ἀπλῶς τὰς ἀναγκαίας διορθώσεις, ὅπου τὸ ἀντίγραφον τοῦ Βαλσάμου προφανῶς ἦτον ἡμαρτημένον.

Μ. Ἰδρωμένος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΤΑΥΡΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

ἢτοι

ΤΗΣ ΛΕΓΟΜΕΝΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΤΑΤΑΡΙΑΣ.

Τὸ Τατάρων ὄνομα, εἰς μεγάλη γῆς διαστήματα καὶ εἰς πολυπληθῆ ἀνθρώπων συστήματα ἀπλωθέν, τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ἀπότινος Τατάρ, ἐνὸς τῶν τοῦ Ἀλarcán-Χάρ υἱῶν, τοῦ βασιλεύοντος ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλῃ Σκυθίᾳ, οὕτως ὀνομαζομέ-

πόλιν σκυθικήν, ὡς ἐξ Ἑκαταίου παρέδωκεν.

Εὐπατόρεια πόλις ἄλλη πρὸς τῷ Καρκινίτῃ ποταμῷ, (1) ἢ ἄλλως ὀνομασθεῖσα καὶ Πομπηίου-πολις· παρὰ τε τῷ Ἀθηναίων Μητροπολίτῃ Μελετίῳ μνημονεύεται, καὶ ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος Ροβέρτου γεωγραφεῖται ἐν τῷ μνημονευθέντι πίνακι σημειουμένη πρὸς τῷ τοῦ κόλπου ζώματι.

Κερκίνη πόλις, Cercine λατινιστί, (ἔνθα τὴν Εὐπατόρειαν ὁ Ροβέρτος κατέταξε) πρὸς τῷ στόματι τοῦ Καρκινίου κόλπου ὑπὸ τοῦ Ἀσίου τίθεται. Ταύτην ἐγὼ μὲν ἀγνωστὴν ἦτις ἂν εἴη, τὴν δ' οὖν ἀνωτέρω Καρκινήν αὐτὴν εἶναι οὐ πᾶν συντίθεμαι, τὴν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Καρκινίου κειμένην κόλπου, καθάπερ εἴρηται.

Ἡράκλεια πόλις, ἣ οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ Μελετίου πρὸς τῷ στόματι τοῦ Καρκινίου κόλπου ὑποτιθεμένη, ἀλλ' οὐ μικρὸν κατωτέρω πρὸς νότον τὴν θέσιν ἔχουσα, ὡς τίθησι Ροβέρτος. Μεταξὺ ὅμως εἰκοσι καὶ τριῶν πόλεων Ἡρακλείων ὀνομαζομένων ἐν Θέμασι διαφόροις, ταύτης, περὶ ἧς ὡδε ὁ λόγος, ὁ Βυζάντιος Στέφανος οὐδαμῶς ἐμνημόνευσε.

Δαρδάκη ἐφεξῆς, ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου μετὰ τὴν εἰρημένην Εὐπατόρειαν, ἀμέσως ὑπὸ Μελετίου καταλεγόμενη.

Συμβόλων Λιμὴν, μετὰ τὴν Δαρδάκην, ἦτοι λιμὴν τῶν συνθηκῶν ἢ τῶν πάκτων· ὁ κοινῶς Σύβουλα κατὰ Μελετίον· ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἄσιον οὗτος ὁ λιμὴν κατωτέρω κεῖται πρὸς νότον. Τὴν δὲ τῶν Συμβόλων ὀνομασίαν τῷ τοιοῦτῳ λιμένι τινὲς ἐτυμολογοῦσιν, ὅτι αὐτὸς ἦν τὸ καταφύγιον τῶν πειρατεινῶν ἐκ συνθήκης, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ ληστευόμενα, κατὰ τὸ συντεθὲν αὐτῆς ἀπομεριζομένων· οἱ δὲ ὅτι, «κατ' αὐτὸν μάλιστα οἱ Ταῦροι Σκυθικὸν ἔθνος τὰ ληστήρια συνίσταντο, τοῖς καταφεύγουσιν ἐπ' αὐτὸν ἐπιχειροῦντες». ὡς φησὶ Στράβων Βιβλ. Ζ'. Κεφ. Δ'. §. 2.

Κοσλοβία ἢ Κιοσλεβὲς κοινώτερον, ὁ τῶν Χερσονησιῶν λιμὴν κατὰ τὸν Μελετίον, ἀλλὰ κατὰ Ἄσιον ἀνωτέρω πρὸς βορρᾶν κείμενος.

Τὸ Παρθένιον ἐξῆς ἄκρον τὸ τῶν τριῶν, ὡς εἴρηται, δυτικώτερον. Μεθ' ὃ, ὁ μὲν Μελετίος κατατάττει τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης μικρᾶν χερσόνησον, ἐφ' ἧς ἡ πόλις Ἰδρυτο ἢ Χερσῶν· ὁ δὲ Ἄσιος ἐπὶ τοῦ πολλῆς εἰρημένου πίνακος αὐτοῦ ἐν ἀντιστρόφῳ τῇ τάξει, μετὰ τὴν πόλιν Χερσῶνα, νοτιώτερον αὐτὸ τίθησιν· ὁ δὲ Στράβων (ἔνθα ἀνωτ.) ἐν τῇ χερσονήσῳ ἱστορεῖ «Παρθένου ἱερὸν, δαίμονός τινος (ἴσως τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς καὶ τῆς χερσονήσου περιαρδομένης γενέσθαι οἰκῆτορος (2)), ἧς ἐπώνυμος καὶ ἡ ἄκρα ἢ πρὸ τῆς πόλεως ἐστὶν ἐν σταδίῳ ἑκατὸν, καλουμένη Παρθένιον, ἔχον νεῶν τῆς δαίμονος καὶ ζόανον».

(1) Ἰσως κόλπος. Ὁ Ἐκδ.

(2) Τὸ ἀντίγραφον φέρει Κοιτίτορος. Ὁ Ἐκδ.

Χερσῶν ἡ πόλις αὐτὴ, ἧτις πάλαι ἐν Ἐπιπόπου ἐσεμνύνετο ὀνόματι, τοῦ ἔπειτα εἰς τὰξιν Μητροπολίτου προεβασθέντος. Εἰς ταύτην ἐξόριστος ἀποθανεῖν ἱστορεῖται ὑπὸ τινος Κλήμης ὁ Πάπας, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Πάπας Μαρτίνος ὑπερόριος ἐν αὐτῇ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν· ὠνομάσθη δὲ ἡ Χερσῶν αὕτη Τοπετοράν. Ἄχρι αὐτῆς δὲ, ἢ, ὡς ὁ Μελετίος γράφει, ἄχρι τοῦ εἰρημένου Παρθένιου ἀκρωτηρίου, κατὰ τὴν Γ'. ἑκατονταετηρίδα τῶν ἀπὸ Χριστοῦ Σωτήρος ἐνιαυτῶν, ὁ τοῦ Ῥωμαίων κράτους παρεξτείνεται ὄρος· ἀλλ' ἡμεῖς εὐρήσομεν κατωτέρω, ὅτι καὶ πρὸγε τούτου, καὶ ἐτι δὲ, ὅτι οὐδ' ἄχρι τοῦ ἰα. αἰῶνος, ἢ τῶν Ῥωμαίων ἐξουσία ἐπὶ τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου τέλει ἐξέλιπε. Πρὸτερον δὲ ἔκπαλαι αὐτόνομος ἦν ἡ Χερσῶν πόλις, ὡς ὁ Στράβων (βιβλ. Ζ'. Κεφ. Δ'. §. 3.) καθιστορεῖ· «Πορθουμένη δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἠναγκάσθη προστάτην ἐλέσθαι Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα . . . ὃς ἄσμενος πέμψας εἰς τὴν χερσόνησον στρατιάν, ἅμα πρὸς τε τοὺς Σκύθας ἐπολέμει, Σκίλουρον τε καὶ Σκιλοῦρου παῖδας τοὺς περὶ Παλάκιον, οὗς Ποσειδώνιος μὲν πενήτηντά φησιν, Ἀπολλωνίδης δὲ ὄγδοήκοντα· ἅμα δὲ τούτους τε ἐχειρώσατο βία, καὶ βοσπόρου κατέστη κύριος, παρ' ἐκόντος λαβὼν Παιρισάδου τοῦ κατέχοντος.» Ἐξεθέμην ἐπίτηδες τὸ ἱστῶμα τοῦ τοῦ Στράβωνος ὡδε, ἵνα σημειώσῃς, ὃ ἀναγκάστα, ὅπως μετὰ τὴν περιόδον δισχιλίων σχεδὸν ἐνιαυτῶν, εἰς ὁμοίωσιν τινα συμπτωμάτων ἐπανέλυσαν τὰ πολιτικὰ πράγματα — καὶ οὐδὲν τῶντι καινὸν συμβαίνει ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Ὁ Κτεροῦς Διμὴν, ὁ οὐχὶ μακρὰν τῆς εἰρημένης Χερσῶνος ἀπέχων πόλις, ὁ καὶ κοινωτέρῳ ὀνόματι Ἀλυκίαις καλούμενος, ἢ Σαλίρες ἰταλικώτερον, διὰ τὰ ἐκεῖ πάντοτε ἐπιπολάζοντα ἀλοπήγια.

Μετὰ τὸ Παρθένιον εἰρημένον ἄκρον, κατὰ τὸν Ἀσίου πίνακα, κεῖται τὸ ποτὲ μὲν Παλάκιον ἀπὸ Παλακοῦ ὀνομασθὲν τοῦ κτίσαντος — τοῦτο δὲ θέλουσιν τινες εἶναι τὸν κοινῶς ἤδη Βαλουκλαβάρ· ἔπειτα δὲ ὁ τῶν Συμβόλων Λιμὴν, ὅστις, ὡς προεῖρηται, ὑπὸ Μελετίου ἀνωτέρω κατατάσσεται.

Οὕτως οὖν τεταραγμένοις τε καὶ ἀσυμφώνως οἱ παρ' ἡμῶν ἀναφερόμενοι γεωγράφοι τοὺς εἰρημένους τόπους τε καὶ λιμένας ἐχωροθέτησαν, ἄλλως ἄλλοι τὰ παλαιὰ τοῖς νεωτέροις ὀνόμασι συμβιβάζαντες. Τῶν τις δὲ ἡμετέρων, ὁ, πρὸ δύο ἤδη ἐνιαυτῶν οὕτω παρεληλυθότων, τὴν τῆς Χερσῶνος περιήγησιν ἐν-στησάμενος, καὶ μετὰ προσοχῆς παρατήρησας τὴν τῶν ἐκεῖ χωρίων κατάθεσιν, ὡς πιθανώτερος ἐγκρίνει τοὺς μέσην τῶν δύο ῥηθέντων λιμένων ἐντάτοντας τὴν Χερσῶνα· ἧς δὴ πόλεως καὶ καθ' ἡμᾶς διάσημα ὄρωμαι, φησὶ, τὰ ἐρείπια· τῶν δὲ λιμένων τούτων, βορειώτερον μὲν τῆς Χερσῶνος ὑποτίθησιν τὸν πάλαι μὲν Κτεροῦντα, νῦν δὲ Ἀχτιάριον ὄρυμον (Ἀχτιάρ Διμῆν) καλούμενον, μεσημβρινώ-

Α'. ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ
Β'. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕ ΤΙΝΑΣ
ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

Α. 4. Τὰ νέα γινόμενα ἄτινα ἡ πείρα καὶ αἱ ἐπανειλημμένοι περὶ τινὰ ἐπιστήμην παρατηρήσεις ἀνακαλύπτουσι συντελοῦν ὄχι μόνον εἰς τὴν τελειοποίησιν αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιαζόμενα καὶ πλατύνοντα τὸν κύκλον τῶν σπαράττων, οὕτως εἰπεῖν, τὸν μητρικὸν κόλπον, εἰς γενικοὺς δὲ κανόνας ἀναγόμενα, νέαν καὶ μέχρι τινὸς ἀπόλυτον ἀπαρτίζουσιν ἐπιστήμην καὶ ἰδιαιτέραν προσλαμβάνουσιν ὀνομασίαν. Οὕτω βλέπομεν ἀπὸ τὰς ῥίζας δένδρων τινῶν ἐκφυομένους νέους βλαστὰς οἵτινες, ἀνυψούμενοι βαθμηδὸν καὶ ἐξογκούμενοι, καταπύωσι τέλος ἐφάμιλλοι τοῦ παλαιοῦ κορμῷ ἀφ' οὗ τὸ γένος ἔλκουσι καὶ τὴν ὑπαρξίν. Τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνει ὥστε ἡ νέα αὕτη ἐπιστήμη, ὡς ἂν εἰ εὐγνώμων θυγάτηρ ἀνταμείβουσα τὴν φιλοστοργίαν τῆς μητρὸς, συντείνει καὶ αὐτὴ πάλιν εἰς ἀπαρτισμὸν καὶ πρόδον τῆς προγενεστέρης καὶ γενεσιουργοῦ αὐτῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ἀτάκτως καὶ μοχθηρῶς πως πραγματοποιουμένην τῶν χρημάτων παραγωγὴν, διανομὴν αὐτῶν καὶ ἀνταλλαγὴν, καὶ μελετήσας αὐτὰ τὰ γινόμενα, ἐδυνήθη ἐπιστημονικῶς νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ διαγράψῃ τοὺς φυσικοὺς καὶ σταθεροὺς νόμους τῆς υπάρξεώς των, ὥστε σιμὰ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνεφάνῃ νέα τὴν σήμερον ἐπιστήμη ἀποτέλεσμα οὐσα τοῦ ὑλικοῦ μηχανισμοῦ τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγεννήθη καὶ ἡ ἱατροδικαστικὴ ἐπιστήμη ἐξ ἧς οὐχ ἦττον τῆς Νομικῆς ἢ ἱατρικῆ ὠφελήθη, ἧτις εἶναι μάλιστα τὸ σημεῖον τῆς ἐμπώσεως τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν. Καὶ τῶντι ἀνὰ τὴν ὑπαρξίν λ. χ. τῆς βιωσιμότητος ἢ μὴ βιωσιμότητος τοῦ βρέφους ἐξαρτάται ὁ μίτος διδομένης τινὸς διαδοχῆς, ὁ ἔμπειρος ἱατρός προσκληθεὶς ὅπως λύσῃ τὸ δυσχερὲς τοῦτο ζήτημα τῆς βιωσιμότητος, ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ νέαν σειράν παρατηρήσεων ἐπὶ γεγονότων ἄτινα πρότερον οὐδὲν ἢ ἀμυδρῶς πως εἶχον ἐφελκύσει τὴν προσοχὴν του. Ὁ μὲν ἀνατόμος εἶχεν ἀναλύσει τὸ αἱματώδες ὑγρὸν καὶ ὡς ἐγγιστα γνωρίσει τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸ στοιχεῖα, ὁ δὲ φυσιολόγος εἶχε μελετήσει καὶ ἐξακριβώσει τοὺς νόμους τῆς κυκλοφορίας του εἰς τὸ ζῶν σῶμα· ἀλλ' ὅταν ὁ ἀνακριτὴς εὐρέθη εἰς ἀμηχανίαν μὴ γνωρίζων ἂν τὸ αἷμα ἐκεῖνο ὑφ' οὗ ἐδάφη ἢ λεπὴς τοῦ ὁποίου κατέλαβε ζίφους ἀνήκεν εἰς ἀνθρωπὸν ἢ τούναντιον εἰς ἄλλο τι ἐκ τῶν ζῶων, ἐνδείξε δὲ αὐτὸ εἰς τὸν ἔμπειρον Χημικόν, οὗτος ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ ὑπ' ἄλλην τοῦ ἀνατόμου καὶ φυσιολόγου ἐποψὴν τὰς ἐπὶ τῆς ὕλης ταύτης παρατηρήσεις του, ἐπιληφθεὶς, νέαν πειραμάτων ὅπως ἐπιτύχῃ δι' ἐπανειλημμένων συγκρίσεων νὰ ἐφεύρῃ τὸ τῆς διακρίσεως κριτήριόν του.

Δύναται ἡ Χημεία δι' ἐπιτηδείων ἀντιδραστηρίων ν' ἀποχωρήσῃ τὰς αἱματώδεις κηλίδας ἀπὸ τὰς ἀναλόγους βαφὰς καὶ νὰ δώσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν ἀκριβεῖς, βεβαίαις καὶ ἀλανθάστους πληροφορίες (1), ἀλλ' αἱ πληροφορίες αὗται καθίστανται ἀόριστοι, ἀμυφῆρες καὶ ἀβέθιοι, ὅταν ναὶ μὲν δὲν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς αἱματώδους ὕλης ἀλλ' ὑπάρχῃ δὴ που τοιαύτη περὶ τοῦ εἶδους αὐτῆς. Ἰδοὺ ζήτημα ἐμβριθέστατον ὅπερ τὰ δικαστήρια δύνανται τυχόν νὰ καθυποβάλλωσιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ Ἐμπεύρου Χημικοῦ. — Τὸ αἷμα τοῦτο ὕφ' οὗ διεπεράθη τὸ ὁποῖον σοὶ προσάγεται ὑφασμα, ὕφ' οὗ τὸ ξίφος τοῦτο ἐβάρθη, εἶναι ἀνθρώπινον ἢ οὐχί;»

2. Ο Μέλεις, τὸν ὁποῖον ἀνεφῆραμεν, καὶ ἕτεροι περὶ τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα ἐνασχοληθέντες (2) φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψαν εἰς τὸ αἷμα τῶν ζώων ἀρωματικὴν τινα ἀρχὴν, ἥξίου δὲ ὅτι διὰ τῆς ὁσμῆς οὐχὶ μόνον ὠδηγοῦντο εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ εἶδους εἰς ὃ ἀνήκει τὸ αἷμα ἀλλὰ καὶ τοῦ φύλου ἐκατέρων τῶν εἰδῶν. (3) Ὁ Baruel καθυποβλήων τὸ αἱματώδες ὑγρὸν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ θεϊκοῦ ὄξεος, ἐβεβαίωθη ὅτι ἀνεπτύσσετο ἐξ αὐτοῦ ὁσμὴ τις ἀκριβῶς ἐπιχαρακτηρίζουσα τὸ ζῶον, καὶ ἦτις ἦτον ἡ οὐτὴ τοῦ ἰδρωτός του. Ἀλλ' ὅπως ἐπισφαλῆς καὶ ἀβεβαιοὺς εἶναι ἡ μέθοδος αὕτη πᾶς τις οἴκοθεν τὸ ἐννοεῖ. Ἡ ὄσφρησις, τῆ ἀληθεία, δὲν εἶναι ἡ λεπτοτέρα τῶν κινήσεων τοῦ ἀνθρώπου· παραβαλλομένη μ' ἐκείνην ἄλλων τινῶν ζώων εὐρίσκουμεν αὐτὴν πολὺ τῆς τούτων ὑποδεστέραν. Ὁ κύων λ. χ. (καὶ μάλιστα τινὲς ποικιλότητες τοῦ εἶδους τούτου, οἷον ὁ θηρευτικὸς κτλ.) ἔχει ὄσφρησιν ὑπερβαίνουσαν τὰ μέγιστα κατὰ τὴν ὀξύτητα ἐκείνην τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ πελώρια ἐκείνα κήτη ἄτινα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ ἀκολουθοῦντα τὸ πλοῖον ἐν ᾧ τυχαίνει βαρέως ἀσθενῶν τις τῶν ἐπιβατῶν ὡσανεὶ προαισθανόμενα τὴν ὁσμὴν τῆς ἐπικειμένης σήψεως, καθίστανται ἀπαίσιοι καὶ ἀλάνθαστοι οἰωνεὶ τοῦ θανάτου· — ὁ ἄγριος ἵππος εἰς τὰς ἀπεράντους πεδιάδας τῆς Ἀμερικῆς ὅστις ἐντρομοῦ ὀπισθοδρομεῖ χρεμετίζων, ἅμα φθάσῃ εἰς τὴν ἡμικύκλιον γραμμὴν τὴν ὁποῖαν εἶχε διαγράψαι περὶξ αὐτοῦ ἡ πανοῦργος τίγρις αὐτῆς ὄσφραίνόμενος, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμπίπτει εἰς τὰς ἐνέδρας τῆς — μύρια ἄλλα τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας παραδείγματα ἀποδεικνύουν τὴν ὑπεροχὴν ὡς πρὸς τοῦτο τῶν ἄλλων ζώων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τούτων τοῦλάχιστον τὰ μέσα ἔπρεπε νὰ κατέχῃ ὁ ἀνθρώπος ἵνα δυνήθῃ ν' ἀποδείξῃ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως διὰ τῆς ὄσφρη-

σεως. Ὅθεν νομίζομεν ὅτι ἡ ἐνδόμυχος πεποιθήσις τοῦ ὄρκωτοῦ ἢ δικαστοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ μορφωθῇ ἢ νὰ συμπληρωθῇ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀνω τοσοῦτον ἀσθενούς ἀποδείξεως. Ἰταλὸς τις ἱατρός ἐπειράθη νὰ λύσῃ τὸ δύσκολον τοῦτο ζήτημα δι' ἄλλης σειρᾶς πειραμάτων τὰ ὁποῖα, ὡς φαίνεται μοι, προσφέρουν εὐτυχέστερα ἐξαγόμενα, σπουδῆς ἄξια καὶ τῆς ἐντόνου προσοχῆς τῶν ἐπιστημόνων. (1).

Ὁ Κύριος Ταδδέης ἐπιχειρήσας τὰ πειράματά του ἐπὶ τῶν τεσσάρων κλάσεων τῶν σπονδυλωτῶν, ἀνὰ δ' ἐκάστην κλάσιν ἐπὶ εἰδῶν ἄλλων εἰς ἄλλα γένη καὶ τάξεις ἀνηκόντων ἐξήγαγεν ὅτι τὸ μὲν αἷμα ἀπάντων τῶν ζωοτόκων (μαστοφόρων) ἦτον ἐπιδεκτικὸν *συμπληκτικότητος* (*coallizzabilità*) ἐγγερόμενον εἰς ὄξυοῦχόν τι ὑγρὸν, τὸ δὲ τῶν ὠοτόκων (πητῶν, ἐρπετῶν καὶ ἰχθύων), ὑπὸ τὴν αὐτὴν δοκιμασίαν παρουσίαζε τὴν ἀντίστροφον ἀρνητικὴν τῆς μὴ συμπληκτικότητος ιδιότητα. Τὸ μὲν αἷμα τῶν θηλασικῶν ἐσυμπυκνοῦτο εἰς ἰξώδη τι νὰ συμφύη, γλοιώδη πλαστικὴν μάζαν· τὸ δὲ τῶν ὠοτόκων ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ καταστάσεως ξηρᾶς καὶ λεπτοτάτης κόνεως μετεμορφοῦτο εἰς ῥάκη χρώματος οἰνωποῦ, ἄτινα ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστηκότα ἀντίσταντο εἰς πᾶσαν προσπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἤθελε τις καταβάλλει, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ἔλξιν καὶ συμπαγίωσιν εἰς ἓν σῶμα. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἱατρός οὗτος ἐδυνήθη νὰ κάμῃ μίαν πρώτην γενικὴν τοῦ αἵματος κατάταξιν, διαιρῶν αὐτὸ εἰς αἷμα ἐπιδεκτικὸν συμπληκτικότητος καὶ μὴ. Ἀλλ' εἶναι φανερόν ὅτι τὰ πρώτα ταῦτα τῶν πειραμάτων του ἐξαγόμενα εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς τὴν σκοπομένην τοῦ ζητήματος λύσιν. Δι' αὐτῶν ναὶ μὲν ὁ ἔμπειρος ἔμπορει νὰ βεβαιώσῃ ἡμᾶς ὅτι τὸ ἀγνωστὸν αἷμα εἰς οὐδὲν, ἐν ὑποθέσει, ἀνήκει τῶν ὠοτόκων, ἀλλ' οὐκ ἐπίσης ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς ἄλλο τοῦ ἀνθρώπου θηλασικὸν ζῶον ἢ ἀντιστρόφως. Ἦτο λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ υποβληθῇ ἡ αἱματώδης ὕλη εἰς νέαν δοκιμασίαν.

Ἀποκλεισθέντος τοῦ αἵματος ἀπάντων τῶν ὠοτόκων, συνετέλλετο κατ' ἀντιστοιχίαν ὁ κύκλος τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ἰταλοῦ ἱατροῦ. Ἐπαναλαβὼν οὗτος τὰς παρατηρήσεις του, ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ ἤδη συμπληθὲν αἷμα δευτέραν ιδιότητα τὴν *ρευσιτικότητα* (*fluidificabilità*), τὴν ιδιότητα δηλ. ἐκείνην ἣν ἔχει τὸ συμπληθὲν αἷμα τοῦ καταθλίβεσθαι καὶ προσκολληθῆσαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕλου ἢ ἄλλου στερεοῦ σώματος, ἐν ᾧ περιέχεται γινόμενον στιλπνόν, πισσῶδες, μαλακὸν ὡς ἐκχύλισμα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡμίρυστον ὡς σιρόπιον καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ῥευστὸν ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν θερμοκρασίας συμπριλαμβανομένης μεταξὺ τοῦ 28 καὶ 35 τοῦ ἑκατομβάθμου. Τὴν ιδιότητα ταύτην τῆς ρευσιτικότητος ἤρεν ὑπάρχουσαν κατ' ἄλλους

(1) Taddei Saggio di Ematoloscopia 1844 Firenze.

βαθμούς εἰς ἄλλα τῶν δοκιμασθέντων αἱμάτων, ὅθεν ἐδυνήθη νὰ ὑποδιαίρῃ αὐτὰ εἰς μὴ, ἢ μετρίως ἢ κατ' ἐξοχὴν ρευσιτικότητος ἐπιδεκτικά. Κατὰ συνέπειαν τῆς δευτέρας ταύτης διακρίσεως τὸ ἀνθρώπινον αἷμα καθὸ ἐξόχου ρευσιτικότητος ἐπιδεκτικὸν κατετάσσετο καὶ περιωρίζετο εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο σύμπλεγμα ὅχι μεμονωμένον ἀλλὰ συγκεχυμένον μ' ἐκεῖνο ἄλλων ζώων καὶ μάλιστα μὲ τὸ τῆς γαλῆς, τῆς ἀλώπεκος, τοῦ κυνὸς καὶ τοῦ μύδος. Ἄν λοιπὸν τὸ ἀνθρώπινον ἐδύνατο νὰ διακριθῇ ἀπὸ τὸ μὴ ἐπιδεκτικὸν ἢ μετρίως ρευσιτικότητος ἐπιδεκτικὸν αἷμα, ἐσυγγέτετο ὅμως ἀκόμη μὲ τ' ἄλλα εἶδη τῶν κατ' ἐξοχὴν ρευσιτικότητος ἐπιδεκτικῶν. Ἐνταῦθα ὁ Κύριος Ταδδέης συμβουλεύει ἀκριβῆ καὶ αὐστηρὰν σύγκρισιν τοῦ ἀγνώστου αἵματος πρὸς τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶδη εἰς τρόπον ὥστε ἂν τὸ αἷμα — χ. συμπαραβαλλόμενον μὲ τὸ αἷμα — ἀνθρωπος, αἷμα — γαλῆ, — κύων, — ἀλώπηξ, — μὺς ἤθελε φανερώσει χαρακτηριστικὰ παραπλησίους μὲ ἐκεῖνους τοῦ πρώτου εἶδους, ὁ ἔμπειρος χημικὸς δύναται μὲ κάποιαν πιθανότητα νὰ ὑπολάβῃ τὸ ἀγνωστὸν ὡς ἀνθρώπινον αἷμα.

Μετὰ τὰς πρώτας ταύτας τοῦ Κυρίου Ταδδέη ἀποπειρας ἄλλος Ἰταλὸς ἐπιστήμων (1) καθυπέβαλεν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ συνήθους φωσφορικοῦ ὄξεος (πυκν. 4, 18) τὸ αἷμα πολλῶν σπονδυλωτῶν καὶ εἰδικῶς μάλιστα τῶν μαστοφόρων, καὶ ἐπέτυχε μὲν τὸ αὐτὸ τῆς συμπληκτικότητος ἀποτέλεσμα ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ἐνῶ ἐσυμπυκνοῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἐντάσεως καὶ παρουσίαζεν ἀμεταβλήτως τὰ αὐτὰ φαινόμενα ὅταν ἀνήκειν εἰς ἄτομα τοῦ αὐτοῦ εἶδους, τὸ ἀφαίμαχθὲν ἀπὸ μαστοφόρα διαφόρου εἶδους διέφερε κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐντάσεως καὶ τὰ φαινόμενα ἄτινα παρουσίαζε. Ἐπομένως διαίρει τὸ αἷμα τῆς κλάσεως ταύτης (τῶν μαστοφόρων) εἰς αἷμα μετρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν συμπληκτικότητος ἐπιδεκτικόν. Δι' αὐτῆς τῆς κατατάξεως περιορίζει τὸ ἀνθρώπινον αἷμα εἰς τὸ τελευταῖον σύμπλεγμα ὅπου, κατ' αὐτὸν, δὲν συγχέεται εἰμὴ μὲ τὸ αἷμα τοῦ κυνὸς. Συμβουλεύει τέλος τὴν συγκριτικὴν χρῆσιν τῶν δύο μεθόδων, τῆς ἰδικῆς του δηλ. καὶ ἐκείνης τοῦ Κυρίου Ταδδέη, ὡς μέσον ἀσφαλέστερον πρὸς λύσιν τοῦ λίαν ἐμβριθοῦς τούτου ζητήματος τῆς ἱατροδικαστικῆς Ἐπιστήμης.

Ὅθεν ὁ ἔμπειρος Χημικὸς ἐρωτηθεὶς ἂν διδόμενόν τι εἶδος αἵματος ἀνήκει εἰς τὸν ἀνθρώπον ἢ εἰς ἄλλο μαστοφόρον ζῶον, πάντοτε ἐξαρουμένου τοῦ

κυνὸς τοῦ ὁποῖου τὸ αἷμα ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον, δύναται δι' ἐπιβεβαιωμένων παρατηρήσεων καὶ συγκρίσεων ἀμφοτέρων τῶν χημικῶν μεθόδων νὰ δώσῃ γνώμην προσεγγίζουσαν εἰς τὴν πιθανότητα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον δηλ. εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν.

Β) 3. Ἀλλὰ ποῖοι καὶ πόσοι εἶναι οἱ βαθμοὶ οἱ διαχωρίζοντες τὸ πιθανὸν ἀπὸ τὸ ἀληθές; Μία καὶ ἀδιαίρετος εἶναι ἡ ἀλήθεια, εἴτε ἱστορικὴν (περὶ ἧς ὁ λόγος), εἴτε φυσικὴν, εἴτε ὑπερφυσικὴν αὐτὴν ὀνομάσωμεν. Πᾶσα ἄλλη βαθμολογικὴ κλίμαξ, τὴν κορυφὴν τῆς ὁποίας ἠθέλαμεν μόνον θεωρῆσαι ὡς ἀλήθειαν, εἶναι κατάχρησις τοῦ διαλεκτικοῦ νοός μας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνάγκη τοῦ ἀτελοῦς τῆς φύσεώς μας. Ὅ,τι λέγομεν *πιθανόν* ἢ *ὁμοιοιθητὸς* χαρακτηρομένοι εἰς τὴν ἀμάθειάν μας, τῷ ὄντι εἶναι ἀληθές ἢ ψευδές.

Ἡ ἀλήθεια μόνη παράγει τὴν βεβαιότητα· ἡ πιθανότης ἢ πᾶν ἄλλο τι αὐθαίρετου βαθμολογίας σημεῖον μεταξὺ ψευδοῦς καὶ ἀληθοῦς, διασταγμὸν ψυχῆς καὶ ἀμφιβολίας (1). Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων φυσικῶς ἀπορρέουσι τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα· α) Μαθηματικὴ τις ἐξίσωσις τῆς βεβαιότητος εἶναι ἀδύνατος· β) ἐπεὶ δὴ ἡ βεβαιότης εἶναι αὐτὸ τὸ παρά τῆς ψυχῆς συλληφθὲν ἀληθές, ὡς ἐκ τούτου· γ) τὰ παραγωγικά αὐτῆς στοιχεῖα πρέπει νὰ διαφωτίζονται, ν' ἀναλύονται καὶ συνθέτονται παρὰ τοῦ νοός τοῦ δικαστοῦ πρὶν ἢ μετεβῶσιν εἰς τὴν καταφατικὴν ἢ ἀποφατικὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς. Ἴνα δὲ μὴ ταῦτα φανῶσι μετέωρα, ἰδοὺ τὰ πορίσματά των.

Ὁ ἔμπειρος ἱατρός προσκαλεῖται πρὸς γνωμοδότησιν ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων δικαστικῶν ζητημάτων συσχετιζομένων εἴτε μὲ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἀνθρώπου κατὰστασιν καὶ τὰ τιμαλφέστερα αὐτοῦ κοινωνικὰ καὶ ἰδιοκτητικὰ δικαιώματα, εἴτε μὲ τὴν πρωσιτικὴν καὶ οἰκογενειακὴν ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν. Ἀλλ' ὅσα μᾶλλον πολλοῦ λόγου ἄξια εἶναι τὰ δικαιώματα ταῦτα, τόσω μᾶλλον πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν φυσικὴν ῥοπὴν τῆς δικαστικῆς πλαστιγῆς, εὐρισκόμενοι ἐνίοτε μεταξὺ δύο μεγάλων κινδύνων, ἢ τοῦ ν' ἀφήσωμεν δηλ. ἀνεπαρόρθωτον τὴν κοινωνικὴν βλάβην ἢ ν' ἀπολύσωμεν τὸν ἀδικήσαντα. Ἀλλ' ἐπεὶ δὴ ἡ ποιὴ αὐτὴ εἶναι ἐσχάτης κοινωνικῆς ἀνάγκης κακόν, ἢ φυσικὴ ἐπιείκεια ὑπέλαβε τὴν ἀμφιβολίαν ὑπὲρ τοῦ ὑπαιτίου. Ὅθεν

ἀ. Πόρισμα.

ὁ πραγματογνώμων πρέπει α) νὰ ἦναι βέβαιος περὶ γεγονότος τινὸς πρὶν ἢ δώσῃ καταφατικὴν ἢ ἀποφατικὴν λύσιν εἰς τὸ παρά τοῦ δικαστοῦ τεθὲν ζήτημα· β) ἐπὶ ἀμφιβολίας, ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ αὐ-

(1) G. D. Romagnosi. Vedute fondamentali sull' arte Logica. Libr. III. Cap. 1. §. 4.

(1) Ἐπιθ. Meli Memoria sul sangue. Milano. 1829.

(2) Buel (Annal d'Hygiène publ. et de médec. légal 1829. Avrii — Rasépail (Archiv génér. de médec. 1829. Juillet etc.

(3) Idè Sédillot. Manuel Complet. de médec. légal 4me. Partie. XI rapport par Henri, Guibourt et Baruel.

πλασιάζειν αὐτὴν ἐκτελείται ἢ τῇ διαιρέσει τῶν Ροδάκων τῶν φύλλων, ἢ διὰ σπόρων· τὸ δεύτερον ὁμῶς δυσκόλως ἐπιτυγχάνει.

Ἡ Διόνεια δὲν ἔχει κάμμιαν χρῆσιν οὔτε οικονομικὴν οὔτε ἰατρικὴν, ἢ τοῦλάχιστον περὶ τούτου δὲν ἔγεινε λόγος μέχρι τῆς σήμερον. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Ἡλιοδρόσων, ὧν τὰ φύλλα ἐκκρίνουσιν ὑγρὸν τι, τὸ ὁποῖον ἐν εἶδει ρανίδων σκεπάζει αὐτὰ λάμπωντος τοῦ ἡλίου· ὅθεν καὶ ἔλαβον τὸ ὄνομα (Ros-Solis). Διὸ καὶ ἡμεῖς ἐκρίναμεν κατάλληλον νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὰ Ἡλιόδροσα. Καὶ τὸ γνωστὸν πνευματώδες ποτὸν Ροσόλιον (Rosolio) ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐξ ἐνὸς Ἡλιοδρόσου, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν εἰς τὴν κατασκευὴν του. Ἐκ τῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης τινὰ μὲν ἐθεωρήθησαν ὡς δηλητηριώδη εἰς τὰ βοσκήματα. Γενικῶς δὲ τὰ Ἡλιόδροσα νεοχμὰ ὄντα εἶναι ὀξυνά, δριμέα καὶ ὀπωσοῦν διαβρωτικά· τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν χρησιμεύουσιν εἰς βαφήν. X. Λαβράρος.

Ἄ ν θ η.

ΙΘ'.

Δὲν σὲ λέγω ὠραίαν, τὸ χεῖλος
Εἶναι πάντοτε ἔλλειπές
Ἀπὸ λέξεις, νὰ διαδώσῃ
Τῶν ἀγγέλων τὸ εὐεϊδές.
Πῶς θὰ ἐκφράσῃ τι εἰς τὸ βλέμμα
Σπινθηρίζει ἔλκυστικόν;
Πῶς τὸ ἀνάστημα τὸ αἰθέριον,
Πῶς τῆς ὄψεως τὸ σεμνόν;
Τὸ μειδιάμα πῶς ποῦ ὁμοιάζει
Τὴν γαλήνην τῆς νυκτὸς
Ὅταν φέγγῃ τῆς σελήνης
Καθαρότερον τὸ φῶς;
Κόρας ἔχει ὠραίας ἢ φύσις,
Εἶσαι σὺ μοναδική,
Εὐμορφίαι τῆς γῆς ἐκείναι,
Οὐρανόπλαστος ἐσύ.

Κ'.

Ἡ στιγμή ἀπὸ τοῦ Πλάστου τὰς χεῖρας
Φωτοφόρος ἐξῆλθε ἰλαρά,
Ἐστὴν ὁποῖαν πρωτοφάνης, καὶ ἐφάνη
Θαυμασίως ὠραιότης λαμπρά,
Καὶ ἐπλημμύρησε ἐν τῷ ἅμα ὁποῦ σ' εἶδα
Τῆς ἀγάπης τὸ στήθος μου ἢ ὄρμη,
Καὶ ἐν τῷ ἅμα μὲ αὐτὴν συνενώθη
Ἡ ζωὴ μου, ὡς μὲ σῶμα ψυχῆ.
Ποίους ὁ πλοῦτος κινεῖ, ποίους ἢ δόξα,
Ἄλλους μάταιαι ἐλπίδες πλανοῦν·
Σὺ εἶσαι ἐλπίς μου, σὺ δόξα, σὺ πλοῦτος,
Κ' εἰς ἐσὲ ὄλαι αἰ αἰσθήσεις μου ζοῦν.
Τ' ὄνομά σου εἶναι ὕμνος δι' ἐμένα,
Κ' ἡ καρδία μου δι' ἐσένα ναός,
Εἶσαι τ' ὄλον μου, κ' εἶναι ἡ ζωὴ σου
Ὁ θερμὸς τῆς ζωῆς μου σκοπός.

ΚΑ'.

Δὲν γνωρίζει δυσκολίας
Ὅστις ὑπεραγαπᾷ,
Ἡ φωτιὰ μάλλον ἀνάπτει,
Ἄν προσκόμματα ἀπαντᾷ·
Μᾶς κατέτρεξαν· ἡ ἀγάπη
Δὲν ψηφᾷ κατατρεγμούς·
Μᾶς βασάνισαν· μᾶς ἤσαν
Ἰπὲρ πάντα σταθερούς.
Μᾶς ἐχώρισαν ματαίως
Τύχη καὶ ἄνθρωποι σκληροί,
Ἐνωμένη ἢ μία καρδία
Μὲ τὴν ἄλλην θὰ συζῆ.
Εἶναι ἀδύνατον νὰ λείψῃ
Ὁ εἶς τοῦ ἄλλου του ποτὲ,
Ἐγεννήθημεν ἔσταν κόσμου,
Σὺ δι' ἐμὲ καὶ ἐγὼ δι' ἐσέ.

ΚΒ'.

Ἡ μία γενεὰ αἰωνίως ὠθεῖ τὴν ἄλλην,
Καὶ εἰς τὸ μηδὲν μία μία πίπτει ψυχρά,
Χάνονται ἐκεῖ κάλλος, ἐλπίδες, δόξαι,
Οὕτω περνοῦν κόσμος καὶ κοσμικά.
Πλὴν οἱ θνητοὶ σπαράττουν ὁ εἶς τὸν ἄλλον
Παντοῦ διχόνοιαι, φόνοι, ταραχαί.
Φύγε ἀπ' αὐτοὺς, εἰς τὰς ἐρήμους μόνον
Μᾶς προσκαλοῦν ἡμέραι εἰρηνικαί.
Ἐκεῖ ὁ ἄηρ μοσχοβολεῖ, κατ' ἔτος
Λάμπει ἢ πεδιάς νεοστόλιστος ἐκεῖ,
Καὶ τῆς ἐλπίδος φέρουσα τὸ χρῶμα,
Τὴν εὐτυχίαν πάντοτε ἀνακαλεῖ.
Ἄν ἡ πενία μᾶς κατατρέξῃ, ὁ κόπος
Τὰς συνεπείας τῆς δὲν ψηφᾷ οὐδαμῶς·
Ἡ καθαρὰ συνείδησις, κ' ἡ ἀγάπη,
Δι' ἡμᾶς θέλει εἶναι πλοῦτος σταθερός.

ΚΓ'.

Τί μᾶς μέλλει ἂν καθ' ἐκάστην
Πίπτουσιν οἱ βασιλεῖς;
Τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκουμένης
Ἄν ταράττῃ ἢ καταγιγίς.
Ἐδὼ ὁ ἥλιος τὴν ἡμέραν
Ἀπὸ φῶς μᾶς πλημμυρῆ,
Εὐδία νῦξ ἐδῶ διαλάμπει
Καὶ τὰ πάντα ζωογονεῖ.
Μᾶς χαρίζει τὸ ἔαρ τ' ἄνθη
Καὶ τὸ θέρος τοὺς καρπούς,
Τὸ φθινόπωρον τὸν οἶνον,
Ὁ χειμῶν αἰσίους οἰωνούς.
Ἐδῶ πάντοτε ἐνωμένους
Ἡ ἀτυχία δὲν μᾶς νικᾷ,
Καὶ γλυκὺς σκοπὸς μας εἶναι
Ὁ εἶς τὸν ἄλλον ν' ἀγαπᾷ.

ΚΔ'.

Πῶς θὰ κρύπτεται τοσαύτη
Ποῦ μὲ φλέγει πυρκαϊά;
Κάθε νόημα, κάθε βλέμμα,
Φανερώνουν τὰ κρυφά.
Τόση ἀγάπη, εἰς μικρὸν στήθος
Συνθλιμμένη, δὲν βαστᾷ·
Πανταχόθεν ἐκχειλίζει,
Καὶ ὡσὰν χεῖμαρρος ὄρμη.
Καὶ νὰ κρύψω δὲν μὲ ἀφίνει
Τὴν ὑπέρμετρον χαρὰν,
Ποῦ ἡ ψυχὴ μου δοκιμάζει
Διὰ τὴν πρώτην τῆς φορὰν.
Ἄχ, νὰ ἐγίνοντο τὰ πάντα
Τῶν αἰσθήσεών μου ἡχώ,
Νὰ μοῦ ἐπέστρεφαν τὰ ὅσα
Δι' ἐσέ, ἀγάπη μου, ἐκφωνῶ.

ΚΕ'.

Ἐλθέ ἐδῶ ποῦ μικρὸν κύμα
Σβύννεται στὸν αἰγιαλόν,
Παριστᾶνον τῆς ζωῆς μας
Τῆς παρούσης τὸ τερπνόν.
Ἐλθέ ἐδῶ διὰ νὰ μοῦ λέγῃς,
Ὅτι μὲ ὑπεραγαπᾷς,
Εἰς τὸν βίον μου διὰ νὰ χύνης
Τοῦ οὐρανοῦ τὰς ἡδονάς·
Ὅσα εἶπεις, τῆς ἐρημίας
Ἡ φωνὴ νὰ τὰ ἀντηχῇ,
Κ' ἐδῶ ἡ αὔρα νὰ τὰ φέρῃ
Πνέουσα λεπτῇ, λεπτῇ·
Νὰ διαχέῃ καὶ ἀβρῶς καὶ ἡδέως
Πανταχοῦ μὲ τὰ πτερὰ,
Ὅσα ἀρώματα προσφέρουν
Τ' ἄνθη, οἱ λόγγοι, τὰ βουνά.

ΚΣΤ'.

Τῆς ἀγάπης ὁ κύκλος ποῦ ἀρχίζει,
Περικλείων τὰς καρδίας δύο θνητῶν,
Πάντα ἐκτείνεται, ἐκτείνεται ἕως ὅτου
Περιλάβῃ τὸ πᾶν εἰς αὐτόν.

Σχηματίζει ὁ καθείς μας ἐν κέντρον,
Κ' ἡ ὑπαρξίς του συνέχεται ὁμοῦ
Μὲ τὴν ὑπαρξίν τῆς ὀλοκλήρου
Οἰκουμένης, δι' αὐτοῦ τοῦ δεσμοῦ·

Διότι ἡ ἀγάπη ἐξελοῦσα ἀπ' ἐκείνων,
Ποῦ αἰωνίως τοῦ παντὸς εἶναι ὁ νοῦς,
Μὲ Θεὸν καὶ μὲ ἀνθρώπους συνδέει
Φύσιν, ἄπειρον, τύχην, καιρούς.

Καὶ τὸ πῦρ, ποῦ μᾶς φλέγει τοὺς δύο,
Συνδεμένον μὲ ὅ,τι εἶναι πλαστὸν,
Ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὸ ἀπέραντον φθάνει,
Διότι ἐκβαίνει ἀπ' αὐτὸν τὸν Θεόν.

ΚΖ'.

Ὀδοιπόροι, ἀπ' ἐδῶ κάτω
Φεύγομεν ὡς ἀστραπῇ,
Μὴν ἀφίροντες σημείον,
Καθὼς οὔτε ἀφίνει αὐτή.

Πλὴν δι' ἡμᾶς πατρίς δὲν εἶναι
Ἡ γῆ αὕτη, ἴσως ἄλλοῦ
Συγχωνεύθησαν τὰ δύο
Πνεύματα, ποῦ τώρα ὁμοῦ,

Συνιστοῦν τὴν ὑπαρξίν μας,
Καὶ μὲ ἀδιάρρηκτα δεσμά
Ἀπὸ τότε εἶναι ἐνωμένα.

Τώρα αὐτὸν, ποῦ ὅλα βαστά

Καὶ ὅλα ὡς κέντρον τῆς ἀγάπης
Ἵστὸν ἑαυτὸν του ἀνακαλεῖ,

Ἐνωμένους μίαν ἡμέραν
Εὐχομαι νὰ μᾶς δεχθῇ.

ΚΗ'.

Ὅποια ὀδύνη δι' ἡμᾶς ἔζημερόνει,
Ἡ εὐτυχία μου μ' ἐσὲ ἀναχωρεῖ·
Ἄχ διατί ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ χάους
Διατί, Θεέ μου, τοιαύτη ὥρα νὰ ἐκβῆ;

Ποῦ τὸν ἄδην καλεῖ, ποῦ βαρύνει
Εἰς ἐμὲ πλέον εἰσέτι πικρῶς,
Ἀπὸ ἐκείνην, ἡ ὁποία τελευταία
Θὰ σημάνῃ δι' ἐμὲ λυπηρῶς.

Τῆς θαλάσσης ἡ τόση ἠρεμία,
Ἡ ἡλιοστόλιστος λάμπουσα αὐγὴ
Τὸ στερέωμα, τῆς φύσεως ἡ θεά,
Ἡ ἐξαισία τοῦ παντὸς καλλονή,

Ὅλα εἶναι ἄφωνα τώρα δι' ἐμένα,
Ὡς ἡ ἐλπίς στὰς ἐρήμους· βαθὺν
Δοκιμάζει ἡ ψυχὴ μου τὸν πόνον,
Πλὴν ὁ πόνος τῆς δίδει ζωήν.

ΚΘ'.

Ἡ ἡσυχία παντοῦ διατρέχει,
Ἐδῶ αὔρα δὲν φυσᾷ,
Καὶ τὸ πᾶν εἰς τὴν γαλήνην
Τῆς νυκτὸς ἀνταναικᾷ.

Στὸν ὀρίζοντα τὸ κῦμα
Σμίγει μὲ τὸν οὐρανόν,
Παριστάνει ἕνα καθρέπτην
Ὅλη ἡ θάλασσα φαεινόν·

Καὶ εἰς αὐτὸν πλοιάρια, λέμβοι
Ὀλισθαίνοντα ἐλαφρά,
Τὴν ἀκινήσιαν διακόπτουν
Ποῦ παρέχουν τὰ νερά.

Εἰς τὴν τόσῃν ἠρεμίαν
Ἡ ψυχὴ μου ἀνησυχεῖ,
Σὺ τῆς λείπεις καὶ τῆς λείπει
Ἐδῶ κάτω ὅ,τι εὐτυχεῖ.

Λ'.

Ἐπροσπάθησα πᾶν μέσον
Ποῦ ἐστοχάσθην ἀρκετὸν
Τὴν πληγὴν νὰ ὀλιγοστεύσω·
Δὲν ἐστάθη δυνατόν.

Ἀνεχώρησα, περιήλθον
Ἐνους τόπους, μακρυγὰς
Τόσας διέσχισα θαλάσσας,
Χώρας διέτρεξα πολλάς·

Πλὴν ματαίως, ἡ ἐνθύμησις τῆς
Μοῦ παρίσταται ὡς σκιά,
Ὅπου ὑπάγω ἰδοὺ τὴν ἔχω
Ἐμπροσθεν παντοτινά.

Καὶ τοῦ τελευταίου μου ἀσύλου
Εἰς ὀλίγον ἡ σιγὴ,
Τ' ὄνομά της, τ' ὄνομά της,
Λυπηρῶς θέλει ἀντηχεῖ.

ΛΑ'.

Εἰς τὸν τόπον, ὅπου οἱ δύο
Εὐρισκόμεθα συχνά,
Ἐνθα μᾶς ἔκαλοῦσε ἡ φύσις,
Μὲ μειδιάματα ἐλκτικὰ,

Τῆς νεότητος ποῦ ἡ θύρα
Μᾶς παρίστατο ἀνοικτὴ,
Κ' ἡ οἰκουμένη τῆς ἀγάπης
Συγκεντρόνετο ὅλη ἐκεῖ,

Ποῦ ἐνομιζάμεν τὰ πάντα
Πῶς τὴν τύχην μας ὑμνοῦν,
Καὶ τοὺς πρώτιστους παλμούς μας,
Ὅτι γλυκοχαιρετοῦν,

Ἐκεῖ ποῦ ἄλλοτε εὐτυχοῦσα,
Τώρα ὑπάγω ἂν ἡμπορῶ,
Κι' ἔχω πλέον δάκρυα νὰ χύσω,
Τὸν χαμὸν μας νὰ θρηνώ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Ἐν τῷ Φυλλ. Γ'. σελ. 74, 1Α'. σροφ. δ'.
Ἄντι τῆς ἀγάπης, ἕως τὸν τάφον, τὸ ναι
Γράφ. ἕως τὸν τάφον ἐκεῖνο τὸ ναι
(Τόμ. Α'. Φυλλ. Γ')

ΛΒ'.

Ὄρμητικὸς ὁ ἄνεμος συρίζει,
Καὶ τὰ στοιχεῖα φέρει εἰς ἀνατροπὴν,
Συσσωρευμένα νέφη ὠθοῦνται, κάμνουν
Τὴν νύκτα ὡσὰν τὸν ἄδην σκοτεινήν.

Τὸ σκότος κόπτουν αἱ ἀστραπαὶ, καὶ λέγεις
Ὅτι ἀναμμένη ἡ πλάσις θὰ καῖ,
Καὶ μὲ βροντὰς διασχίζοντες τὰ νέφη,
Ἐνθεν κἀκείθεν πίπτουν κεραυνοί.

Ὡς τὸ θηρίον μυκᾶται ἡ φύσις· ὁ ὄμβρος
Καὶ ἄλλον ἐπαπειλεῖ κατακλεισμόν,
Καὶ πανταχοῦ τὰ ὄντα σκοτεισμένα,
Τρέχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χωρὶς σκοπόν.

Μόνος ἐγὼ ὁ ἀτάραχος, τὴν μοῖραν,
Τὰς τρικυμίας, τὸν ἄδην δὲν ψηφῶ·
Ὁ κόσμος πλέον, ἡ κόλασις, δὲν ἔχουν
Ἄλλα μαρτύρια, διὰ νὰ δυστυχῶ.

ΛΓ'.

Διὰ ποίαν χαρὰν τώρα συλλέγω τ' ἄνθη;
Μὴ θὰ στολίσουν διάσημον ἑορτήν;
Ἄχ, κλαῦσε, μήτηρ τρισσαθλιεστάτη,
Τοῦ ἀγαπητοῦ σου τέκνου τὴν θανάην.

Τ' ἄνθη εἶναι αὐτὰ τὰ τελευταῖα, ποῦ δίδει
Ἡ κοινωνία μας σ' ὅλους τοὺς θνητούς·
Ἄνθοστολίζει τοὺς νεκρούς· μὲ θλίψεις,
Ἄλγη, πληγὰς, δωρεῖ τοὺς ζωντανούς.

Ἄλλ' ὡς εἰς πλοῖον, ποῦ ῥίψοικινδυνεύει,
Σημεῖον προβαίνει ἐλπίδος μακρυγόν,
Ὅστω σ' ἡμᾶς στὰς τρικυμίας τῆς τύχης
Σημεῖον ἱερὸν, ἀμόλυτον, σεπτὸν,

Εἶναι ἡ θρησκεία, καὶ εἰς τὰς θείας ἀγκάλας
Δεικνύει λιμένα ἀθάνατον ἡ ἐλπίς·
Ἄχ παῦσε, μήτηρ, τοὺς κλαυθμούς, τὸ τέκνον
Ἵστὸν οὐρανὸν ἄλιν θὰ ἐπαναῖδης.

Γ. Κ. Ρ.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ

(Κατὰ τὸν Α. Θεερβὺν).

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον)

(1603) Εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος περιπτώσιν ὁ Βασιλεὺς, ἵνα στερεώσῃ τὴν ἀπειλουμένην κατὰ κτησιν, ἀνέστη ἐπὶ κεφαλῆς ὄχι τῶν πολεμιστῶν του ἀλλὰ τῶν ἐφημερίων του. Περιβαλλόμενος θεολογικὴν πανοπλίαν ὑπεστήριξε διὰ στόματός του ἐνώπιον τῶν κοινοτήτων, ὅτι ὁ Θεὸς εἶχε διακηρύξει θεοῦ ὡς ἑαυτὸν τοὺς νικῆσαντας στρατηγοὺς καὶ τοὺς υἱοὺς των: *dixi quod Dii estis* (εἶπον ὅτι θεοὶ ἐστέ.) Προτείνων παρομοίας ἀξιώσεις ἀπέστρεφεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐφελευκῶν πρὸς μόνον ἑαυτὸν τὴν ὄργην καὶ τὰς προσπαθείας τῶν ὑπηκόων, καὶ ἐθυσιάζετο αὐτὸς ἢ ὁ διάδοχός του ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς ὁποίας ἦτο ἀρχηγός.

Καὶ οὕτως ἡ ἔρις συνήφθη μεταξὺ τῆς βουλῆς, τουτέστι τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ὑποτεταγμένου λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, ὅστις μόνος ἐπροτάσαστο καταλείπων εἰς τὸ προνομιούχον ἔθνος μόνον τὴν φροντίδα τοῦ νὰ βοηθῇ αὐτὸν ὅταν ἐστενοχωρεῖτο.

Τὸ κοινοβούλιον διεδήλωσεν ὁμοφώνως, ἐν ὀνόματι πάντων τῶν ὑπηκόων, ὅτι δὲν ἤθελον ὑπομείνει πλέον τὰ μονοπωλεῖα καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν προϊόντων φόρους. Ἐφάνερωσεν, ὅτι οὗτοι ἤζανον καθεκάστην, ἐνῶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἢ βιομηχανία περιεστέλλετο ὑπὸ διαφορῶν προσκομμάτων, ὅτι ἔπρεπε, τέλος πάντων, νὰ σαματηθῶσι καὶ νὰ συλλογισθῶσιν, ὅτι ἐάν οἱ ὑπῆκοοι ἐφθείροντο ἀπὸ τὸν κόπον, δὲν τὸ ἔκαμνον μόνον διὰ νὰ ἀυξήσωσι τοὺς φόρους, ἀλλ' ὅτι ἤθελον καὶ νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται δι' ἑαυτοὺς καὶ νὰ ἀπολαμβάνωσιν οἱ ἴδιοι τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας των.

Εἰς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ὑπηκόων ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνετο μὲ μίαν καὶ μόνην λέξιν· *ἐνεργῶ τὸ προτέρημά μου*. Ἡ βουλὴ τῶν κοινοτήτων κατέστρεψε πράξεις (bills), διὰ τῶν ὁποίων, καταργοῦσα τὰ προσεμποδίζοντα ἔθιμα, προσέβαλλε τὸ προτέρημα· ἀλλ' ἡ βουλὴ τῶν Κυριῶν ἢ τῶν Λόρδων, μακρὰν τοῦ νὰ ἐπικυρόνῃ τὰς ἀποφάσεις ταύτας, ἔμενε εἰς τὴν θέσιν τῆς καὶ περιστοιχοῦσα τὸν ἀρχηγὸν τῆς, τὸν ὑπεστήριξε διὰ τῆς ἀντιστάσεώς τῆς. Καὶ οὕτως οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες εἶχον συναπαντηθῆ ποτὲ μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, συνειρίσκοντο καὶ πάλιν μετὰ ἐξ αἰῶνας καὶ ἐπολεμοῦντο μὲ ραδιουργίας καὶ ἀγορεύσεις, προτοῦ νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν τελευταῖον λόγον, τὴν βίαν.

Ἡ βουλὴ δὲν ἐψυχραίνετο, καὶ πλῆθος νόμων ἐδημοσιεύετο ἄλλεπαλλήλων, δι' ὧν προσεβάλλετο ἡ ἰσχὺς τῶν *διαταγῶν τῆς ἡμέρας* ἢ τῶν προκηρῦξεων καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' εἰς μάτην. Οἱ Λόρδοι ἀνέστελλον τὰ πάντα ἀποπειρούμενοι τὴν ἐπικυρώσιν τοιούτων ἀποφάσεων, καὶ ὁ βασιλεὺς, ἀφ' ἑτέρου, τοὺς ἀντιπροσώπους, οἵτινες ὕψοναν τὴν

φωνὴν, ἐφυλάκιζε, δυνάμει αὐτῆς τῆς ἀρχῆς, τὴν ὁποῖαν οὗτοι ἐπροσπάθουν νὰ καταβάλλωσι.

(1614—1621) Καὶ ὅμως ἀπὸ τὰς ἀμφισβητήσεις ταύτας ἀπέκαμε, καὶ ἀνῆρσε τὴν βουλήν, ἐλπίζων ὅτι οἱ νέοι ἀντιπρόσωποι ἤθελον εἶσθαι πλέον εὐάγωγοι. Διὰ νὰ τοὺς προστοιμάσῃ καλῶς, τοὺς ἐδίδασκεν εἰς τὴν ἑναρξιν τῆς συνόδου μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους «Εἰπέτε μοι τί εἶναι τὰ προνόμιά σας; Ἄπλῃ ἄδεια τῶν προγόνων μας καὶ αὐθόρμητος παραχώρησις τῆς ἡμετέρας γενναιότητος. Συγχωροῦντες εἰς ὑμᾶς ὀλίγον τι, δὲν ὑπεσχέθημεν νὰ σᾶς συγχωρήσωμεν τὰ πάντα· ἡ χάρις ἔχει τὰ ὄριά της. Ἐνθυμήθητε κάλλιον ποῖοι εἴσθε καὶ ποῖοι εἴμεθα· σεῖς ἔχετε καθήκοντα καὶ ἡμεῖς ἔχομεν δικαιώματα.»

Ἡ δύνατο ἢ βουλὴ νὰ ἀπαντήσῃ· «Ὅ,τι λέγετε» περὶ τῶν διατρεξάντων εἶναι ἀκριβές, καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ ἀρνούμεθα. Οἱ πρόγονοί σας μᾶς ἐνίκησαν, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα, ὡς πρὸς αὐτοὺς, λεία πολέμου. Ἐὔρον ὠφέλιμον νὰ γίνωμεν πλέον ἐλεύθεροι, καὶ ἐγαλάρωσαν τὰς ἀλύσεις μας, ὡς ἤθελον τὰς σαφίγξει πρὸς μόνην τὴν ἰδίαν ὠφέλειαν· μᾶς ἔκαμαν παραχωρήσεις, καὶ τὴν σήμερον ἡμεῖς κάμνομεν ἀπαιτήσεις· καὶ εἰ μὲν νομίζεσθε δυνατοί, ἀποποιήθητε, καὶ βλέπομεν, εἰδὲ συναισθάνεσθε ἀδύνατοι, ὑπομείνατε τὴν τύχην πάσης κατατετριμμένης ἀρχῆς καὶ ὑποχωρεῖτε. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα οὔτε περὶ ὑπερασπίσεως οὔτε περὶ ἀπαιτήσεως δικαιωμάτων· τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη τῶν φῦσει περιορισμένων ἀνθρωπίνων πραγμάτων.»

Ἄλλ' ἡ βουλὴ, ἀντὶ νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀληθείας ταύτας καὶ νὰ προσβάλῃ τὰ γεγονότα, ἐπροσπάθησε νὰ ὑπεκφύγῃ τὰς συνεπείας των. Ἐπρόκρινε νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς τὸν βασιλέα μὲ τὸ αὐτὸ ὕφος, καὶ ὡς ἐκεῖνος, νὰ ἀντιποιηθῇ δικαιωμάτων. Διεμαρτύρητο, ὅτι ὅσα ἤθελε νὰ διεκδικήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῶν ἐντολέων τῆς, παραχωρήσεις, ἐλευθερίαι, προνόμια, πάντα ἦσαν ἀρχαῖα καὶ ἀδιαφιλονείκητος ἰδιοκτησία τῶν κατοίκων τῆς Ἀγγλίας. Τοιουτοτρόπως ὑπεστήριξε πλάσμα (fiction) ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τῶν συνηγῶρων τῶν κατακτητῶν, οἵτινες ἐξήγαγον τὰ κατὰ τῶν νικηθέντων ἐπιχειρήματά των, ὄχι ἀπὸ τὸ διηνεκές τῆς κατακτήσεως, ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τοῦ διατηρεῖν αὐτὴν καὶ ἀπὸ τὴν δύναμιν δι' ἧς ἡ ἀπόφασις αὕτη ὑπεστηρίζετο, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλην πηγὴν. Ὡστε ἐκατέρωθεν παρημελεῖτο ἡ πραγματικότης καὶ ἐπεκαλοῦντο ἀφηρημένας ἰδέας, ἐξ οὗ καὶ ὁ πόλεμος δὲν ἐγένετο εἰλικρινῶς καὶ ὁ σκοπὸς του δὲν ἦτο ἀρκετὰ διηκριβωμένος. Θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὸ ἐξῆς τί ἐπήγαγεν ἐκ τούτου.

Τὰ δύο κόμματα, σχηματισθέντα, ἔλαβον ἕκαστον ὄνομα δηλοῦν τὴν φύσιν του, τὴν ἀρχὴν του καὶ τὰς ἀξιώσεις του· οἱ μὲν ὑπερασπιζόμενοι τοὺς νικηθέντας ὠνομάσθησαν τὸ *κόμμα τοῦ τόπου* (countrey

party), οἱ δὲ ἄλλοι τὸ *κόμμα τῆς αὐλῆς* (court-party).

Ἰάκωβος ὁ Δ'. δὲν κατέλιπεν εἰς τὸν υἱὸν του ὅ,τι εἶχε παραλάβει εἰς τὴν ἀναγόρευσίν του, τουτέστι τὴν διεύθυνσιν ἐκκαρπίας (exploitation), περὶ τῆς ὁποίας εἰσέτι δὲν ἠμφισβήτησαν οἱ ὑπομείνοντες αὐτὴν, ἀλλ' ὅ,τι ὁ κατακτητὴς εἶχε κληροδοτήσει εἰς τὸν πρῶτον τῶν διαδόχων του, τὴν διοίκησιν δηλαδὴ φαρτίας, ἧτις ἔμελλε νὰ ζῆ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν κατοίκων, καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν οἱ ἐγκατοικοὶ ἐτοιμάζοντο νὰ ἀποποιηθῶσι πᾶσαν ζωτροφίαν.

Μόνη ἡ βία ἠδύνατο νὰ διαλύσῃ ὀλοσχερῶς τοιαύτην ἀμφισβήτησιν, καὶ ὅμως οἱ ἀντιφερόμενοι ἀνέβαλον ἐκατέρωθεν νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας. Ἐπροσπάθουν νὰ καταπέσωσιν ἀλλήλους καὶ νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῶν ἀμοιβῶν ἀπαιτήσεων. Καὶ οἱ μὲν ἐντόπιοι δι' ἐσχυρίζοντο ὅτι οὐδέποτε εἶχον κατακτηθῆ, καὶ ὅτι ἔτρεφον αἰετοὺς τοὺς ἄλλους ἐξ εὐνοίας καὶ ὄχι ἐξ ἀνάγκης. Οἱ δὲ *αὐλικοὶ* ὑπεστήριζον, ὅτι οἱ πρῶτοι ἐκπαλαὶ εὐρίσκοντο εἰς θέσιν ὑπηκόων, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ φυσικὴ τῶν κατὰστασις, καὶ ὅτι τίποτε οὔτε εἶχε δυνηθῆ οὔτε ἤθελε δυνηθῆ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μετριάσῃ ὑπὲρ αὐτῶν τὸ αὐστηρὸν τῆς καταστάσεως ταύτης πλὴν τῆς εὐδοκίας τῶν Κυριῶν των. Ἀλλὰ τὸ συμφέρον ὑποκινοῦν ἀκαταπαύστως τὰ πνεύματα, ἔκαμνε ὥστε τὴν πάλιν ταύτην τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν διεδέχοντο διαπηκτισμοὶ θρασύτεροι, καὶ αἱ βουλαὶ ἐκάστου ἐδηλοῦντο μὲ τρόπον τραχὺν καὶ πολέμιον.

(1625) Οἱ πρῶτοι φόροι, τοὺς ὁποίους ἐζήτησεν ὁ νέος βασιλεὺς Κάρολος ὁ Δ'. ἀπὸ τὴν βουλήν, ἐδόθησαν τόσον φειδωλῶς, ὥστε, λέγει ὁ Χιούμης (Hume), ἐφαίνοντο μᾶλλον ἐμπαιγμός ἢ βοήθεια. Οἱ δεῦτεροι ἀπερρίφθησαν ἐντόνως.

Ὁ βασιλεὺς ἐδήλωσεν εἰς τὴν βουλήν, ὅτι ἐὰν ἀπεποιεῖτο εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῆς, μὴ χορηγοῦσα τοὺς φόρους πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ κράτους, ἤθελε μεταχειρισθῆ τὴν βίαν, ἢ ἤθελε παραλείψει τὴν συναίνεσίν του καθ' ἣν εἶχε παρὰ Θεοῦ ἐξουσίαν.

Ἡ λέξις αὕτη, *ἀνάγκας τοῦ κράτους*, ἔκαμε τὰ μέλη τῆς βουλῆς νὰ σκεφθῶσιν· ἐπρόκειτο ἄρα ἀπλῶς περὶ τῶν χρεῶν τοῦ κόμματος τῶν παλαιῶν κατακτητῶν, ἢ περὶ συμφερόντων κοινῶν καὶ εἰς τοὺς κατακτηθέντας; Τί ἦτο τὸ κράτος; ἔπρεπε πρὸ πάντων νὰ τεθῆ καὶ νὰ διασαφηνισθῆ τοῦτο τὸ ζήτημα.

(1628) Ἴνα γνωρίσῃ τί ἐνοοῦσε μὲ τὴν λέξιν ταύτην ὁ προφέρων αὐτὴν, ἡ βουλὴ συνέταξε νόμον (bill), δι' οὗ ἀπένευμεν εἰς ἑαυτὴν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐξελέγχειν πᾶσαν χρηματικὴν ζήτησιν· καὶ εἰ μὲν ἔδλεπεν εἰς αὐτὴν ἐμπλεγμένον τὸ συμφέρον τῶν ἐντολέων τῆς, νὰ τὴν ἀποδέχεται, εἰδὲ μὴ, νὰ τὴν

ἀπορρίπτῃ, καὶ ὁ νόμος οὗτος ὠνομάσθη *αἰτησις δικαιωμάτων* (petition des droits). Ἡ αἴτησις αὕτη περιελάμβανε·

«Ὅτι πᾶσα φορολογία ἐν εἶδει πολεμικῆς ἀπαιτήσεως (réquisition de guerre) κατηργεῖτο, καὶ οὔτι τὰ ἐξοδα, καθὼ ἀποβλέποντα ἐν μέρει καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν πληρονότων, ἔμελλον νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν ἀπαραίτητον ὄρον πάσης δημοσίας συνεισφορᾶς, τὴν ἐλευθερίαν δηλαδὴ συναίνεσιν τῶν ὑποτελῶν ἢ τῶν ἀντιπροσώπων των, καὶ τοιουτοτρόπως οὐδεὶς ἠναγκάζετο νὰ ὑπομείνῃ φόρον, ἢ δάνειον, ἢ ὁποιανδήποτε *εὐμέλειαν* (benévolence) μὴ χορηγηθεῖσαν παρὰ τῆς βουλῆς.»

Ἡ πράξις αὕτη ἦτο ἀποφασιστικὴ. Διότι, ἢ δὲν συγκατένευεν εἰς αὐτὴν ἡ φυλὴ τῶν νικητῶν, καὶ τότε ἔπρεπε νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας μὲ τοὺς νικηθέντας, ἢ συγκατένευεν, καὶ τότε ἡ ὑπαρξίς τῆς καὶ αἰ ἡδοναὶ καὶ ἡ πολυτέλεια καὶ αὕτη ἡ τιμὴ, τὴν ὁποῖαν ἐνόμιζεν ὅτι ἀπελάμβανε ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς πολέμους, πάντα ἐκινδύνευον, πάντα ταῦτα ἔμελλον νὰ παραιτήσωσιν οἱ νικηταί, διότι πολὺ δύσκολον ἦτο νὰ καταπέσωσι τοὺς ὑπηκόους ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀπελάμβανον ἰδίαν τινὰ ὠφέλειαν. Ἡ δραστηριότης τῆς βουλῆς ἔκαμε τοὺς νικητὰς νὰ παραδεχθῶσι τὴν τελευταίαν γνώμην, ἀλλ' ὄχι ἄνευ τινὸς πόνου. Οἱ Λόρδοι ἐγκρίναντες τὴν αἴτησιν τῶν δικαιωμάτων, ἐπροσπάθησαν νὰ τὴν μπεδνώσωσι διὰ τινος ῥήτρας εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνεγνωρίζετο ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία. Ὁ βασιλεὺς ἐπὶ πολὺ ἐδίστασε προτοῦ νὰ ὑπογράψῃ τοιαύτην συμφωνίαν, τὴν ὁποῖαν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του δὲν ἠδύνατο νὰ τηρήσῃ.

(1629) Καὶ τῶνδ' ὀλίγους μῆνας ὕστερον ἤρχισε πάλιν νὰ εἰσπράττῃ ἐξ ἰδίως του ἐξουσίας τὰ ἐπὶ τῶν πλοίων δικαιώματα (droits de tonnage et de pondage) διαδηλῶν πρὸς τὴν βουλήν ὅτι ἐβιάζετο ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. Αἱ πραγματεῖαι τῶν ὅσοι ἀπεποιοῦντο τὴν πληρωμὴν, ἐπαναπαύμενοι εἰς τὴν αἴτησιν τῶν δικαιωμάτων, κατεσχέθησαν καὶ ἐδημεύθησαν. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἠγανάκτησαν ἕνεκα τῆς παραβάσεως συνθήκης, ἧτις ὅμως ἀδύνατον ἦτο νὰ τηρηθῆ, καὶ ἐκήρυξαν ἐχθροὺς μὲν τῶν ὑπηκόων καὶ τῆς βουλῆς τοὺς φορολογοῦντας, προδότης δὲ τοῦ κοινοῦ συμφερόντος τοὺς ὑπομείνοντας τὴν φορολογίαν. Ὅθεν διέλυσε τὴν βουλήν καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἀντιπροσώπων ἐφυλάκισεν, ἄλλους δὲ ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου του, καὶ μὴ ἐμφανισθέντων, ἐπέβαλεν εἰς αὐτοὺς πρόσιμα καὶ ἐπρόσταξες τοὺς εἰσπράκτορας νὰ βιάσωσι τὰς κατοικίας των.

Ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐγένετο δυσκολωτέρα ἡ ὑπαρξίς τῶν ὅσοι μόνον πόρον ζωῆς εἶχον τὰ εἰς τοὺς ὑπηκόους ἐπιβαλλόμενα τέλη. Τὸ ἀστοσυμβούλιον (conseil de bourgeois), τὸ ὁποῖον εἶχαν συστήσει διὰ νὰ δίδῃ λόγον, ἐφαντάζετο ἐξ ἐναντίας νὰ

ἀπαιτῆ δικαιολογίσεις. Ὁ βασιλεὺς ἀπεφάσισε νὰ μὴ συγκαλέσῃ τὰ ἐνοχλητικὰ ταῦτα συμβούλια. Εἰς τῶν προγόνων του εἶχε προστάξει τὰς πόλεις νὰ ἐκλέγῃσιν ἀπαραιτήτως ἀντιπροσώπους, καὶ τούτους νὰ μὴ λείπωσιν ἀπὸ τὰς συνελεύσεις. Ἀλλ' ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Ριχάρδων τὰ πράγματα εἶχον μεταβληθῆ.

(1630) Νόμος Ἐδουάρδου τοῦ Β'. διέταττεν ὅτι πᾶς ὑπῆκοος, ἔχων 20 στερλινῶν λιτρῶν εἰσόδημα, ὄφειλε, κατ' ἀπαιτήσιν τοῦ βασιλέως, νὰ ἐμβαίη εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἰπποτῶν, τούτεστι νὰ κατατάσσεται εἰς τὸν ἐνδημοῦντα στρατὸν, ἢ νὰ πληρῶνῃ τὴν ἀπαλλαγὴν τοιαύτης ὑπηρεσίας· τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς μέσον στρατολογίας εἰς τοὺς νικητάς, οἵτινες τοιοῦτοτρόπως κατηνάγκαζον τοὺς νικηθέντας νὰ γίνωσιν τὰ ὄργανα τῆς κοινῆς καταδυναστείας των. Κάρολος ὁ Δ'. ἀποκατέστησε τὸ ψήφισμα τοῦτο, ἐλπίζων δι' αὐτοῦ ἢ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὸν στρατὸν ἢ νὰ λάβῃ χρηματικὴν τινὰ βοήθειαν διὰ τὸ κόμμα του· ἀλλ' ἠπατήθη. Δὲν ἦτο πλέον ὁ καιρὸς, καθ' ὃν οἱ ὑποταχθέντες, γινόμενοι διὰ τῆς ἄκρας δυστυχίας των ἐγώϊσταί, ἐνομίζοντο εὐτυχεῖς, ὡσάκεις ἀπελάμβανον ἐγγύτησιν τινὰ κατὰ τῆς τυραννίας, προδίδοντας τοὺς συμπάσχοντας ἀδελφούς των. Τὰ δικαιώματα τούτων εἶχαν γίνεαι ἱερά, ἀφ' οὗ ἤλπιζον ὅτι ἤθελον ὑπερισχύσει, καὶ ἤδη ἐζήτησαν τὴν σωτηρίαν των ὅχι πλέον ἀποχωρίζοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοὺς τυραννομένους, ἀλλὰ προσπαθοῦντες νὰ σωθῶσιν ἢ νὰ ἀπολεσθῶσι πάντες ὁμοῦ.

(1634) Ὁ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐσκηνωμένος στρατὸς εἶχε χρεῖαν νὰ συντηρῆ στόλου πρὸς ἐπιβολὴν ἢ πρὸς ἄμυναν. Τὸ διὰ τὰ ἐξοδα ταῦτα ἀπαιτούμενον ἀργύριον ἐλαμβάνετο, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν παραλίων καὶ τῶν λιμένων καὶ ἐλέγετο ὁ φόρος τῶν πλοίων. Ὁ βασιλεὺς ἐξέτεινε τὸν φόρον τοῦτον ἐπὶ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ τόπου συγχρόνως, καὶ ἐθέσπισε τὸ νέον τοῦτο μέτρον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ ἀσφαλείας.

Ἡ ἐθνικὴ τιμὴ, ἡ ἐθνικὴ ἀσφάλεια τί ἐσήμαινον αἱ λέξεις αὗται ὡς πρὸς τοὺς ὑπηκόους; Ἄρα ὅτι ἐσύμφερον εἰς αὐτοὺς οἱ κατέχοντες τὸν τόπον ὅχι μόνον νὰ ἔχωσι διὰ ναυτικῶν δυνάμεων τὴν κατοχὴν ταύτην ἀσφαλῆ κατὰ πάσης ξένης ἐπιβολῆς, ἀλλὰ νὰ δύνανται καὶ ἄλλας παραθαλασσίους χώρας νὰ κυριεύωσιν; οἱ ὑπῆκοοι δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡδύνατο μὲν τοιοῦτον νὰ ἦναι τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους τῶν νικητῶν, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ δὲν ἐνείχοντο παντελῶς εἰς αὐτό· ὅτι ἡ ἐθνικὴ των ἀσφάλεια ἦτο νὰ μὴ θεωρῶνται ὡς κτήματα, καὶ ἡ ἐθνικὴ τιμὴ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐδίωκον, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο δὲν ἐχρειάζοντο στόλους.

Ὁ βασιλεὺς, θέλων μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα νὰ τρομάξῃ τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἐπρόβαλεν εἰς τοὺς

νομικοὺς τῆς αὐλῆς του τὸ ἐξῆς ζήτημα· ἐάν, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ βασιλείου, ἡδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ κατ' ἀρέσκειαν φόρους, καὶ ἐάν μόνος του ἡδύνατο νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀνάγκης; Οἱ νομικοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς. Ἀλλὰ μὲ ὄλην τὴν ἀποφασιστικὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως καὶ τὴν εἰρημένην γνώμην, ἧτις ἐδίδεν εἰς αὐτὴν λογικὴν τινὰ βᾶσιν, οἱ ἀνδρεῖοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως δὲν ὑπεχώρησαν. Τότε ἀναφανείς ὁ Ἀμβρόνιος (Hambden) δὲν ἠθέλησε νὰ καθυποβληθῆ εἰς τὸν φόρον, κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη.

Ἀλλ' ἡ καταδικαία αὕτη διήγειρεν ὄλους τοὺς ὑπηκόους. Ὁ Ἀμβρόνιος τοὺς εἶχεν ἐξυπνήσει διακινδυνεύων τὴν περιουσίαν του καὶ τὴν ζωὴν του. «Ὅτε ἤμεθα νήπια, ἐφώναζον πανταχόθεν, μᾶς ἔτυπτον καὶ ἐκλίνκαμεν τὴν κεφαλὴν· ἀλλὰ τώρα εἴμεθα ἄνδρες. Ἐξήσαμεν τόσους αἰῶνας διὰ τοὺς ἄλλους· δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ζήσωμεν καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς; Ἡμεῖς εἴμεθα ἑκατομῦρια καὶ αὐτοὶ πόσοι εἶναι;»

(1640) Ὁ βασιλεὺς ἐντοσοῦτω ἔκαμνε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ λαοῦ τῆς Σκωτίας, ὁ δὲ Ἀγγλικὸς λαὸς ἐδείχθη δυσαρεστημένος ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, καὶ ἔτοιμος ν' ἀποποιοιθῆ τὸ πᾶν, ἐν ὅσῳ ἐξήκολούθει. Ὁ βασιλεὺς ἐν τινι λόγῳ ἐκφωνήεντι εἰς τὴν βουλὴν, λαλῶν περὶ τῶν Σκώτων, τοὺς ὠνόμασεν ἀποστάτας, καὶ ἡ βουλὴ διεδήλωσεν ὅτι ἐπειράχθη.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ δικαιοσύνη ἦτο τὸ ὄπλον τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο κατὰ τῶν ὑπηκόων, ἡ βουλὴ τὸ μετεχειρίσθη πρὸς ἴδιαν τῆς χρῆσιν. Κατηγορήσθη δικαστικῶς ὄλους τοὺς ἀξιοματικούς, ὅσοι, ἐπὶ προφάσει ἀσφαλείας καὶ κοινῆς ἡσυχίας, ἐνήργουν εἰς τὰς κομητείας ὡς ἐν καιρῷ πολέμου, ὅσοι εἶχον εἰσπράξει τὸν φόρον τῶν πλοίων ἢ τοὺς ἐπὶ τῶν σίτων φόρους, ὅσοι εἶχον λάβει μέρος εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκτάκτων δικαστηρίων, ὅσοι ἔκαμνον μονοπωλεῖα κατὰ βασιλικὸν προνόμιον, καὶ ὅσοι εἶχον δικάσει τὸν Ἀμβρόνιον.

Ἀπὸ τῆς καθιδρύσεώς τῆς ἡ βουλὴ εἶχε παρουσιάσει πολλὰς αἰτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων, ἐκθέτουσα τὰ δεινὰ τῶν ὑπηκόων, ἐζήτησε ταπεινῶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ μὴ ἐπιβαρυνθῆ ὁ ζυγὸς των. Τῷ δὲ 1640 συνέταξε γενικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δὲν τὴν διεύθυνεν οὔτε πρὸς τὸν βασιλέα οὔτε πρὸς τοὺς Λόρδους, τὴν καθυπέβαλεν εἰς αὐτὸν τὸν λαόν, καὶ τότε κατὰ πρῶτον ὑψώθη τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς ἐθνικῆς συνενώσεως.

Ἀνεκεφαλαιοῦντο εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὄλοι αἱ πράξεις τῆς ἐξουσίας, ὅσας δὲν ἤθελον πλέον νὰ ὑπομείνωσιν· ἐκεῖνοι δὲ, τοὺς ὁποίους εἶχον διατρέψει ἕως τότε, ἐχαρκατηρίζοντο ὡς ἀκόρεστοι ἄρπαγες ἀείποτε εὐεργετούμενοι καὶ ἀποδίδοντες ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ὕβριν καὶ τυραννίαν. Ἡ πράξις αὕτη ἐπνεε μῖσος καὶ ὀργήν. Καὶ ἡ βουλὴ διέταξε τὴν

τύπωσιν καὶ δημοσίευσιν αὐτῆς χωρὶς νὰ τὴν καθυποβάλῃ εἰς τὴν ὀμνήγυριν τῶν Λόρδων, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει πάντῃ κεχωρισμένην ἀπὸ τὰ συμφέροντα τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἐντολῶν τῆς.

Ἦνα δὲ ἔτι μᾶλλον ὑψώσῃ μεσότοιχον μεταξὺ τῶν ἐναντίων συμφερόντων, ἀπεφάσισε νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν ἐνήργει ὁ βασιλεὺς, τοῦ νὰ δίδῃ ἀξιώματα εἰς τοὺς ὑπηκόους καὶ νὰ συλλέγῃ ἐξ αὐτῶν στρατιώτας· διότι ἤθελεν ἐν πεπτώσει συγκρούσεως, ἕκαστος νὰ εὐρίσκηται εἰς τὴν διέθεσιν τοῦ ἰδίου κόμματος, καὶ νὰ μὴ ἀναγκάζονται οἱ νικηθέντες νὰ συμπολεμῶσι μαζῇ μὲ τοὺς νικητάς.

Τοὺς νόμους, οἵτινες διελάμβανον περὶ τῶν τοιούτων δὲν παρεδέχθη ἡ βουλὴ τῶν Λόρδων, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦντες νὰ διατηρήσωσιν ἀπαράλλακτα τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξάρτατο ἡ ὑπαρξίς των, περιστοίχουν τὸν ἀρχηγόν των ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὰ κοινὰ των συμφέροντα. Καὶ τῶντι χρέος των ἦτο νὰ συσφιγθῶσι περὶ αὐτὸν καὶ συσσωματωθέντες ὄλοι ὁμοῦ νὰ ἀποκρούσωσι τὴν ἀποστασίαν τῶν κοινῶν ὑπηκόων.

Εἶναι δὲ ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ βουλὴ δὲν ἐφοβήθη νὰ ἐπικυρώσῃ μὲ τὴν θέλησίν τῆς τὴν ἀποποίησην τῶν Λόρδων τοῦ νὰ μεθεξῆσι τῶν πράξεων τῆς· «Ἡμεῖς, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, ἐνεργοῦμεν ἐν ὀνόματι καὶ ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῆς γῆς ταύτης, καὶ ἔχομεν περὶ τούτου ἐντολήν, διότι εἴμεθα οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθέντες ἀντιπρόσωποι των. Ἀλλ' ἡμεῖς τίνας δικαιώματι θέλετε νὰ ἐπεμβῆτε εἰς τὰς ὑποθέσεις των; τί κοινὸν μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ ἔθνους μας; ὡς πρὸς τοῦτο δὲν εἶσθε εἰμὴ ἰδιῶται. Θέλομεν ἐνεργῆσαι καὶ ἀποφασίσαι μόνον μας, ἢ θέλετε ἰδεῖ τὰς ἀποφάσεις μας, καὶ ἐάν σὰς προσβάλλωσι, μᾶς ζητεῖτε λόγον καὶ ἀποκρινόμεθα.»

Ἐντοσοῦτω τὰ κόμματα ἐρεθίζοντο, καὶ δὲν ἦτο μακρὰν ἡ ὥρα τῆς βίας. Ἡ βουλὴ ἐσύστησε φρουρὰν πρὸς ἴδιαν ὑπεράσπισιν, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τὴν ἀνήρρεσε· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ἐπροξένοι γογγυσμοὺς, διὰ νὰ μὴ φανερώσῃ παράκαιρα τοὺς ἐχθρικούς του σκοπούς, ἐπρόσφερεν ἄλλην φρουρὰν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς τῶν ἀξιοματικῶν του. Ἀλλ' ἡ βουλὴ δὲν ἐδέχθη τὴν προσφορὰν ταύτην, ὑποδεικνύουσα ὅτι αὐτὸν καὶ τοὺς ἰδικούς του πρὸ πάντων ἐφοβεῖτο.

(1642) Πέντε μέλη τοῦ κοινοβουλίου ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως κατηγορήθησαν ὡς θελήσαντες νὰ ἀνατρέψωσι τὸ πολίτευμα, νὰ στερήσωσι τὸν βασιλέα τῆς ἐξουσίας του, νὰ τὸν κάμωσιν ἐπαχθῆ εἰς τοὺς ὑπηκόους του καὶ νὰ ὑπεξαιρέσωσι τῆς ὑποταγῆς του μέρος τῶν στρατιωτῶν του. Μεταξὺ τούτων ἦτο ὁ Ἀμβρόνιος. Ἡ βουλὴ ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τὴν ἐλευθερίαν τῶν μελῶν τῆς καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς παραδώσῃ εἰς τὸν κλητῆρα. Παρουσιάσθη αὐτοπροσώπως ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἡ βουλὴ ἐπανελάβεν αὐτοπροσώπως τὴν ἀποποίησίν τῆς. Οἱ

κατηγορούμενοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, καὶ πολίται ὀπλοφοροῦντες τοὺς ἐφύλαξαν ὄλην τὴν νύκτα.

Τῇ ἐπαύριον πορευόμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ κοινὸν συμβούλιον ἤκουσε πανταχόθεν εἰς τὴν πορείαν του ἀντηχοῦσαν τὴν φωνὴν *προνόμιον! προνόμιον τῆς βουλῆς!* Οὕτως ὁ λαὸς ἐφανέρονεν ὅτι ἡ θέλησις του συνεταυτίζετο μὲ τὴν θέλησιν τῆς βουλῆς. Πλήθος ἀναφορῶν ἔστειλαν εἰς αὐτὴν οἱ λαοὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ζητοῦντες τὴν ἄδειαν νὰ ὀπλοφορῶσι καὶ ὄμνουσαν νὰ ζήσωσι καὶ νὰ ἀποθάνωσι διὰ τὴν ὑπεράσπισίν τῆς.

Καὶ τόσον εἶχον προχωρήσει τὰ πράγματα, ὅτε μόνον τὸ ξίφος, ἀνέκκλητος δικαστῆς, ἡδύνατο πλέον ν' ἀποφασίσῃ μεταξὺ τῶν διαφορομένων. Νέα μάχη ἐμελλε νὰ μηδενώσῃ ἢ νὰ ζωογονήσῃ ὅ,τι εἶχε ποτὲ συστήσει ἄλλη μάχη. Ἡ βουλὴ ἠτοίμασεν ὀπλοθήκας καὶ διέταξε τοὺς ἀξιοματικούς τοῦ μισθωμένου στρατοῦ μόνον παρ' αὐτῆς νὰ δέχωνται διαταγὰς, Ἦνα οἱ ἐκ γενετῆς ὑπῆκοοι δυνήθωσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ φυσικὸν των κόμμα. Παρόμοια διαγγέλματα ἔστειλε πρὸς τοὺς διοικητάς τῶν λιμένων καὶ τῶν φρουρίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπεσύρθη εἰς τὸ Βόρακον (York).

Ἐζήτηε ἀρμόδιον στρατόπεδον καὶ συνήθροίσε τὰς δυνάμεις του. Προσῆλθον πανταχόθεν περὶ αὐτὸν ὅσοι ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς των ἐθεωροῦντο ὡς συστρατιῶται αὐτοῦ, καὶ τὸν προέτρεπον νὰ μὴ ὑπομείνῃ ὥστε ἡ ἀρχαία των κυριότης νὰ μεταβληθῆ εἰς ὑποταγήν. Τὸ κοινοβούλιον ἐπειράθη διὰ τὴν τελευταίαν φορὰν συμβιβασμὸν ἀδύνατον. Ἐπρότεινε νόμον, τοῦ ὁποῖου ἡ πρώτη διάταξις ἦτο νὰ δύνανται οἱ ὑπῆκοοι νὰ ὀπλοφορῶσιν.

Ὁ βασιλεὺς ἀπεποιήθη «Ἐγὼ εἶμαι βασιλεὺς, ἔλεγεν, εἶμαι ἀρχηγὸς τῶν κυρίων σας, καὶ ὑμεῖς μὲ θέλετε ὁμοῖον σας. Μὲ προβάλλετε νὰ μοῦ ἀφήσητε τὸ ὄνομα, τὸ ὄνομα τῆς φυσικῆς μου καταστάσεως, ἀλλὰ πραγματικῶς νὰ ἦμαι ἄπλοῦς ἄνθρωπος· παρὰ τοιαύτην εἰρήνην ἐγὼ προτιμῶ τὸν πόλεμον.»

Τότε πᾶσα διαπραγματεύσις διελύθη. Οἱ ὑπῆκοοι ὠπλίσθησαν ἐπικαλούμενοι τὰς χρεῖας των, τὰς θελήσεις των καὶ τὴν ἐνωσίν των. Ὁ βασιλεὺς μαρτυρούμενος τὴν πρώτην τύχην του, τὴν ἀρχαίαν του κυριότητα, τὸν Θεὸν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ὕψους πλησίον τῆς Νοθιγγάμης (Nottingham) τὴν σημαίαν τοῦ Νορμανδοῦ ἀρχηγοῦ, δι' ἧς διεκλήρυττε τὸν πόλεμον εἰς τὸν τόπον.

Οἱ μὲν πρόκριτοι, τῶν ὁποίων οἱ πρόγονοι εἶχον πολεμήσει εἰς τὸν εἰσβαλόντα στρατὸν, ἀφίνοντες τὰς ἐπαύλεις των (chateaux) ὑπήγαινον εἰς τὸ βασιλικὸν στρατόπεδον, νὰ ἀναλάβῃ ἕκαστος τὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν ἀπένεμεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐπωνυμία του. Οἱ δὲ κάτοικοι τῶν πόλεων καὶ τῶν λιμένων ἔτρεχον πικμπληθεῖ εἰς τὸ ἐνκνίον. Τὸ σύνθημα, οὕτως

εἰπεῖν, τῶν δύο στρατῶν ἦτο, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἀργία καὶ ἐξουσία, ἀφ' ἐτέρου δὲ, ἐργασία καὶ ἐλευθερία, διότι οἱ ὀκνηροὶ ἄνθρωποι, οἱ μὴ θέλοντες νὰ ἔχωσιν ἄλλην ἐν τῷ βίῳ ἀσχολίαν παρὰ νὰ ἡδύωνται χωρὶς νὰ κοπιᾶζωσιν, ὁποίας τάξεως καὶ ἂν ἦσαν, συγκατελέγοντο εἰς τὰ βασιλικά τάγματα, ἐνθα ὑπερασπίζοντο συμφέροντα ὅμοια μὲ τὰ ἰδικὰ των, ἐνῶ αἱ ἐκ τῆς τάξεως τῶν παλαιῶν κατακτητῶν οἰκογένειαι, ὅσας εἶχεν ἐφεκλύσει πρὸς ἐαυτὴν ἡ βιομηχανία, ἠνόνοντο μὲ τὸ κόμμα τῆς βουλῆς.

Τὰ θετικά ταῦτα συμφέροντα ἦσαν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ αἰτία τοῦ πολέμου· ἔλα τὰ ἄλλα ἐλέγοντο κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἦσαν ἀπλαῖ προφάσεις. Καὶ οἱ μὲν κατατασσόμενοι μὲ τοὺς ὑπηκόους ἦσαν οἱ πλείονες *Πρεσβυτεριανοὶ*, τούτέστιν ἄνθρωποι, οἵτινες οὐτε θρησκευτικῶς ἤθελον νὰ ὑπομείνωσι τινα ζυγόν. Οἱ δὲ, τὸ ἐναντίον κόμμα ὑποστηρίζοντες, ἦσαν *Ἐπισκοπικοὶ* ἢ *Παπισταί*, διότι ἤθελον καὶ εἰς αὐτοὺς τῆς λατρίας τοὺς τύπους νὰ εὐρίσκωσι τὴν ἐνέργειαν ἐξουσίας τινὸς καὶ τὴν φορολογίαν τῶν ἀνθρώπων.

(1643—1646) Τὸ κόμμα τοῦ βασιλέως ἐνίκησεν εἰς τὸ Στράττον (Strattan), εἰς τὸ Ρουνδβαϊ-δόνιον (Roundwaydown) καὶ εἰς τὸ Κροπρεδυβρύγιον (Cropredy-Brigde)· κατεστράφη δὲ εἰς τὸ Ἐγεχίλλιον (Edgehill), εἰς τὸ Μαρστονμούριον (Marstonmoore), εἰς τὸ Νεοβύριον (Newbury) καὶ τέλος εἰς τὸ Ναζέβιον (Naseby).

Εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίαν διήρχετο ὁ ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας κυριότητος πολεμῶν στρατὸς, ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ συναισθάνωνται ὅτι ἦσαν ἐκ νέου κυριευμένοι, σφετεριζόμενος τὰ κτήματά των, ἐνῶ ἐξεναντίας ὁ στρατὸς τῆς βουλῆς ἐσέβετο τὰ κτήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἡ παρουσία του τοὺς ἀπελευθέρωνε.

Καὶ εἰς μὲν τοὺς πρώτους ἐπεκράτει αὐστηρὰ πειθαρχία καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν ἀρχαίων κατακτητῶν· ἕκαστος εἶχε θέσιν προδιωρισμένην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμενον ἀσάλευτος, ἀναγνωρίζων ἐνταυτῷ καὶ τοὺς ἀνώτερους καὶ τοὺς κατωτέρους του. Εἰς δὲ τοὺς ἄλλους συνεχῶς συνέβαινον διαιρέσεις καὶ ἀπειθεῖαι· διότι ἕκαστος ἀφοσιωθείς εἰς τὴν κοινὴν ἀνεξαρτησίαν ἤθελε προλαβόντως νὰ τὴν ἀπολάβῃ δι' ἐαυτὸν, καὶ νὰ γυυθῇ τὴν ἐλευθερίαν τοῦλάχιστον καθ' ἡν σιγμῆν ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ αὐτῆς. «Δὲν εἴμεθα, ἔλεγον, Γιανίτσαροι, στρατιῶται τοὺς ὁποίους ἐξουσιάζει τις διότι τοὺς πληρώνει» καὶ τὰ ἄτακτα ταῦτα σώματα ἀνέτρεπον τὰ διοργανισμένα τάγματα.

Πολλάκις ἐδοκίμασαν νὰ διαπραγματευθῶσιν, ἀλλ' ἀτυχῶς. Οἱ ὑπήκοοι πάντοτε ἐζήτουν νὰ μένωσιν ὠπλισμένοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενε νὰ θέλῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο μόνον δι' ἐαυτὸν καὶ τοὺς ἰδικούς του. Ὅθεν ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει.

(1648) Τέλος πάντων, τραπέντος εἰς φυγὴν τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ, ὁ βασιλεὺς διωκόμενος ὑπὸ τῶν βουλευτικῶν, ἔπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ὑπηκόων τῆς Σκωτίας, οἵτινες τὸν παρέδωκαν εἰς τοὺς ὑπηκόους τῆς Ἀγγλίας. Κατέφυγε δὲ εἰς τὴν νῆσον Βγαίτ (Wight) ὅπου συνελήθη καὶ ἐφυλακίσθη.

Τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων αἰχμαλωτισθέντος, τί ἔμελλε νὰ κάμῃ τὸ νικῆσαν κόμμα;

Ἐκαστος τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ καταστραφέντος στρατοῦ ἐπολεμοῦσεν ὄχι μόνον πρὸς λογαριασμὸν τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἴδιον λογαριασμὸν, ἐξ οὗ ὁ πόλεμος ἔμελλε νὰ ἐξκολληθῆσιν καὶ πρὸς τοὺς οἰκιστὰς τοῦ ἀρχηγοῦ ἐξοῦσε καὶ ἡ συνθήκη τὸν ἔκαμνε διάδοχόν του. Λοιπὸν ὅπως, καὶ ἂν διέθετον περὶ τοῦ αἰχμαλώτου, τὰ πράγματα ἔμενον εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν καὶ ἡ ἐξουσία ν' ἀποφασισθῇ.

Οἱ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐμβαλόντες ζῆνοι εἶχον κατασφάξει τοὺς ὅσοι δὲν ὑπέμενον νὰ γένωσι μηχαναὶ πρὸς διατροφὴν των. Οἱ δὲ Ἄγγλοι, μετὰ ἐξ αἰῶνας ἀπελευθερωθέντες, δὲν ἔπρεπε νὰ μιμηθῶσι τοιοῦτον παράδειγμα· ἀλλ' ἐξ ἐναντίας νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς νικηθέντας κατακτητὰς των ἄσυλον καὶ ἐργασίαν, καὶ ἐὰν ἀπεποιούντο τὴν προσφορὰν ταύτην, νὰ τοὺς ἀποπέμψωσιν.

(1649) Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν εἰς τὰς ἐριδας τῶν ἀνθρώπων σπανίως ἐνεργεῖται ἡ φιλανθρωπία· μετὰ τὴν ἀναγκασίαν βίαν, ἔρχονται αἱ ἀνωφελεῖς ἀντεκδικήσεις. Ὁ βασιλεὺς ἐδικαίωσεν καὶ ἐθανατώθη.

Ἄλλη φυσικὴ αἰτία δὲν ὑπῆρχε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην εἰμὴ ἡ θέλησις τῶν νικησάντων. *Θέλωμεν νὰ ἀπολεσθῇ ὁ αἰχμαλώτος*· πρὸς τοιαύτην ἀπόφασιν οὐδεμία ἀπάντησις ἦτο δυνατὴ καὶ δὲν ἔμενον εἰμὴ ἡ ὑποταγή.

Ἀλλ' ἴσως, διότι ἡ συνειδήσις αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ λόγου, οἱ δικασταὶ αἰτιολόγησαν τὴν θέλησίν των. «Κάρολος ὁ Στουάρδος διορισθεὶς βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ λαβῶν, ὡς παρακαταθήκη, περιωρισμένην ἐξουσίαν, ἐπολέμησε τὸν λαὸν καὶ τοὺς παραστάτας του ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεγαλώσῃ τὴν ἐξουσίαν ταύτην καὶ νὰ τὴν μεταβάλλῃ εἰς τυραννίαν. Ἔνεκα τούτου τὸν κατηγοροῦμεν ἐπὶ προδοσίᾳ» Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ λόγοι τοῦ Εἰσαγγελέως, ἀγορεύοντος ἐν ὀνόματι τῆς βουλῆς. Ἀλλὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια πάντα ἦσαν ψευδῆ.

Ὁ Κάρολος δὲν ἦτο βασιλεὺς κατ' ἀπόφασιν τῶν ὑπηκόων, ἀλλ' εἶχε κατὰ διαδοχὴν τὸ ἀξίωμα τοῦ πατρὸς του. Οὐδεμία συνθήκη εἶχε συνομολογηθῆ μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπεζουσίων του, ὥστε κατὰ τύχην καὶ ὄχι κατὰ συμφωνίαν εἶχε λάβει τὴν ἀρχὴν. Ὁ κατάδικος ἐγνώριζε κάλλιον τὰ πράγματα ὅταν ἔλεγεν· «Ἐγὼ εἶμαι βασιλεὺς κατὰ κληρονομικὸν δικαίωμα· δὲν εἶχα λάβει παρ' ὑμῶν ὅτι «δικαίωσα, ἀλλὰ παρ' αὐτῆς τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῶν πραγμάτων.

Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη συνθήκη, ἐφ' ἧς ἐστηρίζοντο οἱ ὑπήκοοι, ἠδύνατο νὰ ἀντιστραφῇ ποτὲ κατ' αὐτῶν. Ὁ υἱὸς τοῦ καταδικασθέντος ἠδύνατο καὶ αὐτὸς, ἐὰν ἦτο νικητῆς, νὰ εἴπῃ ἐξ ἀμοιβῆς. «Ἡ σιωπὴ συνθήκη, ἧτις ὑπῆρξε μετὰξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ πατρὸς μου, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰακώβου, ὑπάρχει ὡσαύτως μετὰξὺ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ, διότι ἐγὼ εἶμαι υἱὸς του. Κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν σας, ἐγὼ λοιπὸν ἔχω δικαίωμα νὰ διαθέτω περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῆς περιουσίας σας ἐν τῶν ὀρίων, τὰ ὁποῖα εἶχετε διαγράψει εἰς τὸν προκάτοχόν μου. Καθ' ἃ εἶπετε, ἀντιλαμβάνομαι τοῦ δικαίωματος τούτου, καὶ τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν ἐνηργήσατε κατ' αὐτοῦ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐγὼ τὴν ἐνεργῶ καθ' ὑμῶν. Ἀπέθανε νομίμως, ἐλέγετε, διότι ἤθελε νὰ σφετερισθῆ μεγαλύτεραν ἐξουσίαν, καὶ ὑμεῖς λοιπὸν θέλετε ἀποθάνει νομίμως, ἐὰν ἀπαιτήσῃτε περισσοτέραν ἐλευθερίαν.»

Π. Β. Α.

ΙΣΤΟΡΙΑ Γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων κτλ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον)

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ *Κασπίου* ἔθνους τῶν *Γετῶν*, καὶ τῆς *Ἰερνίδος* (*Ἰερνίας*), ἧτις γίνεται εἰς τοῦτο τὸ πόνημα, παρακαταθέτει ἀπείρους ἀβεβαίους εἰδήσεις, καὶ αὕτη ἡ ἰδέα τοῦ πλοῦ περίξ τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον, διὰ τῆς Χρονίου θαλάσσης καὶ τῆς γῆς τῶν *Κιμμερίων*, μεγάλως συντελεῖ εἰς ἱστορικὴν ἐρευναν τῆς προόδου τῆς γεωγραφικῆς ἀνακαλύψεως. Ἀλλὰ τὰ Ὄρφεϊκὰ Ἀργοναυτικά, οὕτω ὀνομαζόμενα, εἶναι τόσον ὀλίγον ἐπίσημα διὰ ἀκριβείαν ὅσον διὰ ποιητικὴν ὠραιότητα. Τὰ γεωγραφικὰ ὅμως λάθη τῶν παλαιῶν ποιητῶν, τῶν θεσσαυριζόμενων τὰς γνώσεις ἐκ στοματικῶν παραδόσεων δὲν μᾶς ἐκπλήττουσιν· εἶναι ὅμως ἀξιοθαύμαστον πόσον οἱ νέοι κριτικοὶ ἀμελοῦσι τὰ δίκαια τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ποιητικοῦ χαρακτῆρος, καὶ ματαίως ἐπιχειροῦνται νὰ συστέλλωσι τοὺς συγγραφεῖς εἰς λεξιλόγους ἀκριβείας. Ἡ ἰδία ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις τῆς γνώσεως, καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὰ καθέκαστα ἐντελῶς παρέρριψεν εἰς λάθος ἅπαντας τοὺς συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος, τοὺς δὲ μεταφράζοντας αὐτὴν μαθητὰς, εἰς ἀποβολὴν πάσης ἐκφράσεως ὡς νόθου ἄμα, δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς παρουσίας γενεᾶς. Ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀργοναυτικῶν κάμνει τὸν *Tarair* καὶ τὸν *Φάσιν* κλάδους τοῦ *Ἀράξου*· λάθος μέγα δεικνύον διὰ τούτου ὅτι ἀγνοοῦσε παντάπασιν τοὺς περιγραφέντας τόπους. Αὐτὰ ὅμως τὰ ὀνόματα εἰς τὴν ἀρχὴν των σημαίνουσιν ἐν γενικαῖς ποταμῶν, καὶ πιθανὸν παρήλλαξαν τὰς ὀνομασίας. Ὁ Ὀμηρος καταθέτει τοὺς *Κιμμερίους* ἐν περᾶτι τοῦ Ὠκεανοῦ· εἰς τὰ Ἀργοναυτικά κεῖνται μετὰξὺ τοῦ Δυτικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς

Χρονίας θαλάσσης. Ὁ *Σεβάσιμος* ποιητῆς γενικῆ ἐκφράσει ἀναφέρει τὸ σκότος τῆς *Κιμμερίας* γῆς, ἧτις ποτὲ δὲν χαίρει τὰς ἀκτίνας τῆς ἡμέρας· ὁ ποιητῆς τῶν Ἀργοναυτικῶν τολμᾷ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν ταύτην τῆς ἐλλείψεως, καὶ οὕτω παρέχει τὰ εὐκαιρα τοῖς πεπαιδευμένοις νὰ ἐρευνήσωσιν εἰς τοῦτον μέρος ἔκκειτο ἡ ἀρχαία *Κιμμερία*· ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφασίσῃ τις τὴν θέσιν μιᾶς χώρας, ἧτις ἐσκιάζετο ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἀπὸ *Κάλπαια* καὶ *Ρίφαια* ὄρη πρὸς Ἀνατολὰς, ἀπὸ τὰ *Φλέγγρα* πρὸς *Μεσημβρίαν*, καὶ ἀπὸ τὰς Ἄλπεις πρὸς Δυσμᾶς. Τοιαῦτα σημαντικὰ λάθη ὡς πρὸς τὰ ἀποστήματα καὶ τὰς διαφορὰς θέσεις χρησιμεύουν μόνον νὰ δεῖξουν πόσον ὀλίγον ἡ γνῶσις τοῦ συγγραφέως ἐξετείνετο πέραν τῆς τῶν ὀνομάτων μόνον γνώσεως.

Δύναται τις ὅμως νὰ μᾶς ἐρωτήσῃ, ποῖοι ἦσαν οἱ *Κιμμεριοὶ*· ἡ δὲ φυσικὴ ἀπάντησις ἤθελεν εἶσθαι, οἱ ἐγκατοικοὶ τῆς *Κιμμερίας*· διότι τῶντι δὲν ἀναφέρονται δι' οὐδενὸς σχήματος παρὰ ποιηταῖς· εἶναι δὲ μόνον οἱ νοούμενοι κτήτορες τῆς *Κιμμερίας*, τῆς γῆς τοῦ σκότους, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κύριον ὑποκείμενον τοῦ μύθου, ἀλλ' ἡ νεαρὰ ἐξάλειψις τῆς μυθικῆς αὐτῆς γῆς καὶ τῶν μελαγχολικῶν τῆς ἐγκατοίκων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ποίησιν, μᾶς ὑπαγορεύει ἀμέσως ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῆς δὲν ὁμολογεῖται ἀπὸ τὴν ἔθνικὴν μυθολογίαν. Καὶ τῶντι ἡ Φοινικικὴ γλῶσσα, ἐξηγεῖ διὰ μιᾶς τὴν ἀρχὴν τῆς μικρᾶς ταύτης ἱστορίας. Ἡ λέξις *Κιμμερ* δηλοῦσα πυκνὸν σκότος, ἀπαντᾶται εἰς τὸ Γ'. κεφ. Ἰὼβ 5· «Σκότος καὶ σκία θανάτου ἐπεσκέιασεν αὐτὴν· ὑπὸ σέφους καταληφθεῖσα· καὶ τὸ σκότος τῆς ἡμέρας αὐτὴν τρομάζει». — Ἀλλὰ πάλιν, δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ, διατί οἱ Φοινικεῖς ὑπέθεσαν γὰρ σκότους εἰς τὴν δύσιν; — Αὕτη εἶναι ἐρώτησις ἀπαιτούσα λύσιν εἰκασίας. Πιθανὸν ἐσύγχισαν τὰς παραδόσεις ἔνεκα τῆς ἀμφιλογίας τῆς γλώσσης, ἴσως ἔμαθον ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς, μεθ' ὧν ἐμπορεύοντο, ὅτι θεὰ *Καυμάρη* (*Caumarī*), βασιλεύει εἰς τὴν δύσιν, ἡ εἰδοποιήθησαν ἐκ τῆς ἰδίας πηγῆς, ὅτι ἡ δύσις εἶναι ἡ χώρα τῆς Σελήνης, *Καυμάρ* εἰς τὸ Ἀραβικόν. Καὶ ἡ μυθικὴ *Κιμμερία* αὐτοῦ πλησιάζει παρομοίως. Εἰς τὸν Ἰὼβ κεφ. Δ'. 9 εὐρίσκωμεν ὅτι διὰ πυκνὴν σκοτίαν ἐννοοῦσαν τὰ παραπετάσματα τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἀρχὴ ταύτης τῆς δόξης, εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ Ἀραβεῖς ἐξελάμβανον αὐτὴν οὕτω κατὰ τοὺς μεσαίους αἰῶνας· καὶ οἱ ναῦται ἐκείνου τοῦ ἔθνους οἵτινες εἰσεχώρησαν εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, γενικῶς ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοπορήσωσιν, ὡς ἔλεγον, ἀπὸ τὴν βαθεῖαν σκοτίαν ἧτις ἐβασίλευεν εἰς τὴν δύσιν (1).

Τινὲς ἐπίσημοι συγγραφεῖς, εὐρίσκοντες μυθώδεις τοὺς δυτικούς *Κιμμερίους*, ἐτόλμησαν νὰ θεω-

(1) Ἰβνελ Βάρδη, εἰδήσεις χειρογραφικαὶ ἐκ τῆς Βασ. Βιβλιοθήκης, Β'.

ρήσασαι τοὺς συνωνύμους αὐτῶν εἰς τὸν Εὐξείνιον ὡς μέλη τῆς ἰδίας νόθου οἰκογενείας· οἱ τελευταῖοι ὅμως οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀληθῆ ἱστορίαν· οὗτοι κατέλιπον μνημεῖα καὶ εἶναι διττῶς πολῦτιμα τῷ ἔρευνῶντι διὰ τε τὸν συνδυασμὸν τῶν περιστάσεων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ διὰ τὴν τοπογραφίαν αὐτῶν (1).

Ὁ συγγραφεὺς τῶν Ὀρφεϊκῶν Ἀργοναυτικῶν δὲν ἔθηκεν ἄνευ σκοποῦ τινος τὴν πόλιν καλουμένην *Ἐρμιόνη* εἰς τὰς Ἀχεροντίους ὄχθας. Ἡ σκοτεινὴ αὕτη περίοδος σαφηνίζεται ὁπόταν σκεφθῶμεν ὅτι εἰς τὴν Τριπλῆν Ἐκάτην, ἢ ὡς οἱ χυδαῖοι ἐνόμιζον, εἰς τὴν Ἡραν, Περσεφόνην, καὶ Δήμητραν. Παρὰ τὸν ναὸν δὲ τοῦτον ἦτον ἐπίσης μυθικὴ τις κατάβασις εἰς τὸν ἄδην. Καθὼς δὲ ὁ πλοῦς τοῦ Ἰάσονος ἀπὸ τὴν Κολχίδα εἰς τὸν Ὠκεανὸν παρεδίδοτο ὡς οὐσιῶδες μέρος τῆς ἱστορίας του, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ὑπέθεσαν πολλοὶ ὅτι ἀνέβη τὸν Τάναϊν, οὗ τινος αἱ πηγαὶ εἰσέτι ἦσαν ἄδηλοι. Ὁ Πίνδαρος προσέτι δι' ἑσχυρίζετο νὰ μετακομίσῃ τοὺς Ἀργοναυτὰς εἰς τὸν Ἐρυθραῖον ἢ Μεσημβρινὸν Ὠκεανόν· καὶ καθὼς ἴσως δὲν ἐγίνωσκε τὸν Ἀραβικὸν κόλπον, τοὺς ἀφίνει νὰ φθάσῃ τὴν Μεσόγειον σύροντας τὸ πλοῖόν των διὰ δώδεκα ἡμέρας ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τῆς Ἀυβίας. Ὁ Ἐκαταῖος ἐνόμισε νὰ βελτιώσῃ ταύτην τὴν ἰδέαν, ὑποπτεύων ὅτι ὁ Ἰάσων ἐπλευσε διὰ τοῦ Φάσιδος εἰς τὸν Ὠκεανὸν καὶ ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸν εἰς τὸν Νεῖλον, δεικνύων διὰ τούτου πόσον περιορισμένη ἦτον ἡ γνώσις του πρὸς ἀνατολὰς. Περιπλέον ἡ ἰδέα ἥτις ὑπῆρχεν ὅτι αἱ πηγαὶ τῶν ποταμῶν ἐκοινοῦσαν μὲ τὸν Ὠκεανόν, δεικνύει πόσον ὀλίγον αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς φυσικῆς Γεωγραφίας εἶχον ἕως τότε ἐνασχολήσει τὴν προσοχὴν τῶν φιλοσόφων. Εἰς ὑστέραν ἐποχὴν, ὅταν αἱ ἀποικίαι τῶν Ἀθηναίων καὶ Μελησιῶν ἀνεκάλυψαν ἐντελῶς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐξείνου, καὶ δὲν εὗρηκαν ἔξοδον εἰς τὸν Ὠκεανόν, οἱ ποιηταὶ οἱ ἄδοντες τὰ συμβάντα τοῦ Ἰάσονος ἔσπευσαν νὰ ἄγωσι τὸν Ἡρώα των ὑπὲρ τὸν Δούναβιν καὶ Σάβον, καὶ διὰ ξηρᾶς εἰς τὸν Ἀδριατικόν, καὶ φιλοπόνως νὰ καλλοπίσωσι καὶ νὰ συγγέωσι τὰς παραδόσεις τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ μῖξ ἡμέρας πλοῦς δι' οὗ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐφθάσε τὰ πέρατα τοῦ Ὠκεανοῦ· ὁ πολύπλοκος διάπλους ἐξ Εὐρώπης γινόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος ἔλαττον ἐνὸς μηνός, καὶ τοὶ κεκαλυμμένου ὑπὸ τρικυμίας, ἢ

(1) Ὁ Ἀχέρων, ἢ ὁ ποταμὸς ὁ συνδέων τὰς καταχθονίους χώρας μετὰ τῶν Μακάρων, ἀμφότερα συνδεμένα μετὰ τῆς τῶν Κιμμερίων μυθολογίας, παρήχθησαν ἀπὸ τὴν αὐτὴν Φοινικικὴν πηγάν. Ἀχέρων εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν σημαίνει, τελευταία κατοικία, ἢ τέλος· καὶ Ἀλιζιμ, εὐδαίμονα ἢ εὐτυχίαν. Ἰδὲ Βοχάρτ· αὐταὶ αἱ ξέναι προσέσεις εἰς τὴν Πελασγικὴν μυθολογίαν, πώποτε δὲν ἔκαμαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἀπασαί παρεδόθησαν τοῖς ποιηταῖς.

τέχνη τῶν Ἀργοναυτῶν ὅτε ἔσυρον τὸ πλοῖόν των διὰ ξηρᾶς μὲ τὸ σχοινίον διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν θηριώδη θύελλαν καὶ τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ διήγησις τοῦ Πινδάρου ὅτι διέβησαν τὴν ἡπειρον τῆς Λιβύας ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, ὅλα συντείνουσιν εἰς τὴν σαφήνειαν ἀσυμμέτρων ἰδεῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων περὶ τὴν ἔκτασιν τῆς γῆτιν ἐπιφανείας καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἡ ἀκριβὴς τῶν Ἑλλήνων γεωγραφικὴ γνώσις ἐπὶ Ὀμήρου καὶ τῶν ἐφεξῆς αἰώνων, δύναται δικαίως νὰ λογισθῇ ὡς μὴ ἐκτεινομένη πέραν τῆς Αἰγύπτου, Ἑλλάδος, τῆς Ἑλλάσσονος Ἀσίας καὶ τῶν Νήσων. Πέραν τούτων τῶν ὁρίων ὅλα τὰ ἀντικείμενα παρίστανται ὑπὸ πρισματικῆν ὄψιν ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ, δὲν εὐρίσκομεν ἄλλο εἰμὴ τέρατα, ἔθνη ἐνυπνίων, καὶ κατοικίας μακαριότητος. Αἱ ἀπατηλαὶ αὐταὶ μορφαὶ συνήχθησαν κυρίως παρὰ τὸ δυτικόν, ἢ μᾶλλον δυτικοβόρειον μέρος τοῦ ἡμισφαιρίου. Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τῆς Ἑλλάδος ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν δυτικῶν τόπων κειμένων πέραν τῶν ὁρίων τῆς γνώσεως αὐτῶν, καὶ ἐπομένως ἀπροσδέκτων παρὰ τῆς ἀποχρώσεως γεωγραφίας. Ὁ Ὀμηρος περιγράφει τὰ Ἠλύσια πεδία εἰς τὰ πέρατα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀδπου ὑπὸ γαληνιατὸν αἰθέρα οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Διὸς χαίρουσιν αἰώνιον εὐδαιμονίαν». Ὁ Ἡσίοδος παρομοίως θέτει τὰς εὐτυχεῖς Νήσους, τὰς κατοικίας τῶν ἀποθανόντων Ἡρώων, πέραν τοῦ βαθέος Ὠκεανοῦ. Ἡ ἔσπερία τῶν Ἑλλήνων ἀκαταπαύστως ἐμακρύνετο ἀπὸ αὐτοῦ ὅσον προόδευεν ἡ γνώσις των, καὶ ἐθεώρουσαν ἀφανιζόμενον τὸν γῆτιν παράδεισον τῆς Δύσεως.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. Δ. Κ.

ΠΑΡΕΡΓΑ.

Παράφρασις ἑμμετρος τοῦ Γ'. Εἰδυλλίου τοῦ Βίονος.

Ἡ θεία εἰς τὸ ὄνειρον μ' ἐφάνη Ἀφροδίτη

Ἀπὸ τὴν χεῖρα φέρουσα μικρὸν τὸν ἔρωτά της,

Ὅστις ἔστα κάτω ἐνευεν, ὡς τάχα νὰ νυστάξῃ·

Ἐλθούσα, μ' εἶπε· φίλε μου βουκόλε, λάβε τοῦτο,

Παρακαλῶ, τὸ νήπιον, καὶ μάθε το νὰ ψάλλῃ. —

Εἰπούσα, πάραυτ' ἐφυγεν, ἐγὼ δὲ ὁ ἀθῶος

Ἐδίδασκον τὸν ἔρωτα ὡς δῖπεν ἀγαπῶντα

Νὰ μάθῃ, ὅσα θεμιτὸν νὰ ζεύρῃ ὁ βουκόλος.

Τὸν ἔλεγον, ὅτι ὁ Πᾶν πλαγίσιλον ἐξεύρεν,

Τὸν δὲ αὐτὸν ἢ Ἀθηνᾶ, καὶ ὁ Ἑρμῆς τὴν λύραν,

Ὁ δὲ Ἀπόλλων ὁ γλυκὺς ἐξεύρε τὴν κιθάραν.

Ταῦτα τὴν ἔλεγον, κ' αὐτὸς, ὡσπερ κωφὸς διάλου,

ἤρχισε νὰ μοῦ ψαλμοδῇ ἐρωτικὰ τραγῳδία

Καὶ μὲ διδάσκη τῶν θεῶν καὶ τῶν θνητῶν τοὺς πόθους.

Καὶ τῆς μητρὸς τὰς μηχανάς. Κ' ἐκ τούτων, δὲν ἤξεύρω

Πῶς, αἴφνης λήσμων ἔγινα τὸν ὄσον τοῦχα δεῖξῃ,

Καὶ μόνον, ὅσα μ' ἔμαθεν αὐτὸς, στὴν μνήμην ἔχω.

I. N. Σ.

Η ΚΑΛΥΒΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΘΩΜΑ. Συνέχεια, (ἴδε ε'. φυλλάδι.)
 τερά μου, τοῦτον ἤθελα νὰ τὸν ἐβλεπα! Εἶμαι βεβαιότατα πεπεισμένος, ὅτι ἡμπορῶ νὰ τοὺς ξεφυγῶ ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ ἂν οἱ δικασταὶ ἦναι καὶ πλέον ἐξυπνοὶ ἀπὸ τὸ σῆνθες. Ἐπιθυμοῦσα ἐνίστα νὰ ἦναι πλέον προσεκτικοί, ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὰ εὐάρεστον καὶ πλέον γελοῖον.

Ὁ Τόμ. Λόκερ, ὅστις, καθὼς τὸν περιεγράψαμεν, ἦτο ἄνθρωπος μικρόνους καὶ βάνουσσος, ἐνταῦθα διέκοψε τὸν Μάρκς, κτυπῶν μὲ τὸν γονθρὸν γρόθον τοῦ τὴν τράπεζαν εἰς τρόπον, ὥστε τὴν ἔκαμε πάλιν νὰ ἤχησθ. Φθάνει, εἶπεν.

Ὁ Θεὸς νὰ σὲ βοηθήσῃ Τόμ. δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σπάσῃς ὅλα τὰ ποτήρια, εἶπεν ὁ Μάρκς, φύλαξε ταῖς γροθιαῖς δι' ὦραν ἀνάγκης.

— Ἀλλὰ, κύριοι, δὲν ἔχω νὰ λάβω καὶ ἐγὼ μέρος ἀπὸ τὰς ὠφελείας; εἶπεν ὁ Χόλης.

— Δὲν σοῦ σώνει νὰ φυλάξωμεν τὸ παιδί δι' ἐσένα; εἶπεν ὁ Λόκερ. Τί λοιπὸν θέλεις περισσότερον;

— Νὰ σὰς δώσω τὴν δουλιᾶ, εἶπεν ὁ Χόλης, ἀξίζει κατὰ, ἐννοῶ λοιπὸν, ἕνα δέκα τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὰς ὠφελείας, ἀφοῦ πληρωθῶσιν ὅλα τὰ ἔξοδα.

— Αἱ, αἱ, εἶπεν ὁ Λόκερ, ἐπισυνοδεύων τὴν ὀμιλίαν του μὲ ἕνα τρομερὸν ὄρκον, καὶ κτυπῶν τὴν τράπεζαν μὲ τὸν βαρὺν γρόθον του, δὲν σὲ γνωρίζω ταχα ἐσένα Χόλη; Νομίζεις ὅτι θὰ μὰς γελάσεις!

Στοχάζεσαι ὅτι ὁ Μάρκς καὶ ἐγὼ θὰ ξεκυννηγήσωμεν αὐτὴν τὴν δουλιᾶ διὰ νὰ βοηθήσωμεν κυρίως ὡσὰν ἐσένα, καὶ νὰ μὴ ὠφελήθωμεν τίποτε ἡμεῖς; Ὁχι μὰ τὸν θεόν, τοῦτο δὲν τὸ βλέπεις!

Ἡμεῖς θὰ πάρωμεν τὴν γυναῖκα ὅπως διόλου ἴδική μας, καὶ ἡσύχασε ἂν θέλῃς, διατὶ ἀλλέως κρατοῦμεν καὶ τοὺς δύο — ποῖος θὰ μὰς ἐμποδίσῃ! Δὲν μὰς ἔδειξες σὺ ὁ ἴδιος τάχα αὐτὸν τὸν τρόπον; Νομίζω λοιπὸν ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι εἰς τοῦτο καθὼς εἶσαι καὶ σύ.

Ἄν ὅμως σὺ ἢ ὁ Σχέλης θελήσῃτε νὰ μὰς καταδιώξητε, πηγαίνετε νὰ ἰδῆτε ποῦ ἦσαν αἱ πέρδικες πέρισυ καὶ ἂν τὰς εὗρητε, τότε καλῶς νὰ ἔλθητε.

— Ὁχι, ὅχι, ὅχι ἦναι ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ Χόλης περιφοβος, πιάνετε τὸ παιδί διὰ ἐμένα, — σὺ Τόμ. ἐφέρθητε πάντοτε καλὰ εἰς τὰς ὑποθέσεις μου, καὶ εἶχα πεποιθήσιν εἰς τὸν λόγον σου.

— Ἡξεύρεις τοῦτο, εἶπεν ὁ Τόμ, ὅτι ἐγὼ δὲν ὑποκρίνομαι τοὺς παραπονητικούς τρόπους σου, ἀλλὰ θέλω νὰ ἔχω πάντοτε λογαριασμοὺς μὲ τὸν διάβολον Ὅτι λέγω, τὸ κάμνω χωρὶς ἄλλο, καὶ τοῦτο τὸ ἔξουρεις καλῶς σὺ Χόλη.

— Βέβαια, βέβαια, τὸ ἠξεύρω, Τόμ, εἶπεν ὁ Χόλης, ἂν μὲ ὑποσχεθῇς μόνον νὰ ἔχω τὸ παιδί, εἰς μίαν ἐβδομάδα, εἰς ὅποιον μέρος μοῦ προσδιορίσης, τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπου θέλω.

— Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὅλο ἐκεῖνο ὅπου θέλω ἐγὼ, εἶπεν ὁ Τόμ. Μὴ νομίσης ὅτι ἔκαμα δουλιὰς μὲ σὲ κάτω εἰς Νάτζες διὰ τίποτε, Χόλη. Ἐμαθα νὰ βαστῶ καλά τὸ πούλι, ὅταν μοῦ ἔλθῃ εἰς τὰ χέρια μου. Πρέπει νὰ μὰς δώσης πενήντα τάλληρα, εἰδεμὴ δὲν λαμβάνεις τὸ παιδί.

— Πῶς, ἐνῷ ἔχεις μία δουλιᾶ εἰς τὸ χέρι σου, ὅπου ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ καθαρὸν ὄφελος, περίπου

(Τόμ. Α'. Φυλλ. Γ')

χιλία ἢ χίλια ἑξακόσια τάλληρα; Ὁ Τόμ, εἶσαι πολὺ ἄδικος! εἶπεν ὁ Χόλης.

— Ναι, καὶ δὲν ἔχομεν ἡμεῖς δουλιὰς σημειωμένες διὰ πέντε ἐβδομάδες ὅπως ἡμποροῦμεν ταχύτερα; Καὶ ὑπόθεσε ὅτι ταῖς ἀρίνομεν ὅλαις, καὶ πηγαίνομεν νὰ τζακισθοῦμεν ὀλοτρόγυρα διὰ νὰ εὐρωμεν αὐτὴν τὴν γυναῖκα, καὶ τέλος δὲν τὴν πιάσωμεν, καὶ μάλιστα ὅπου αὐταῖς θέλουν τὸν διάβολο διὰ νὰ ταῖς ληπτὸν; τί γίνεται τότε; Ἡθελες μὰς δώσει οὔτε πιάσῃ; Ὁ μοῦ φαίνεται σὰν νὰ σ' ἔδλεπα! Ὁχι, ὄχι, βάλε κάτω τὰ πενήντα ἂν ἐπιτύχωμεν τὴν δουλιᾶ, σοῦ τὰ δίνω ὀπίσω, ἂν ὄχι, τότε μένουσιν διὰ τὸν κόπον μας, τοῦτο εἶναι σωστὸν καὶ δίκαιον, αἱ Μάρκς;

— Βέβαια, βέβαια, εἶπεν ὁ Μάρκς, μὲ συμβιβαστικὸν ὕφος. Τοῦτο εἶναι μόνον ἓν εἶδος ἐξασφαλιστικῆς δωρεᾶς, αἱ, αἱ! ἡμεῖς οἱ νομικοὶ τὰ γνωρίζομεν ὅλα αὐτά. Πρέπει ὅμως νὰ ἡμεθα ἀναμεταξύ μας, καλοὶ καὶ δίκαιοι. Ὁ Τόμ. θέλει σοῦ στείλῃ τὸ παιδί, εἰς ὅποιον μέρος τὸν διορίσης, δὲν εἶναι ἀληθές, Τόμ;

— Ὅταν τὸ εὐρω; θὰ τὸ πάρω εἰς τὴν Κιγινάτην καὶ θὰ τ' ἀφήσω εἰς τὴν Γράνη Βέλκερ, σιμὰ εἰς τὴν ὄχθην, εἶπεν ὁ Λόκερ.

Ὁ Μάρκς ἔλαβεν ἀπὸ τὸ φόρεμά του ἓν ρυπαρὸν βιβλιάριον, καὶ ἐκβαλὼν μακρὸν χαρτίον, ἐκάθησε, καὶ προσηλώσας ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς του, ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ τὸ ἐμπεριεχόμενον. Βάρνης, περιρχῆ Σχέλης, τὸ Γιακουμάκι, τριακόσια τάλληρα, πηθαμένο ἢ ζωντανό. Ἐδουαρδς, τὸν Δικ, καὶ τὴν Λουκιάν ἄνδρας μὲ σύζυγον ἑξακόσια τάλληρα, τὴν νέα Πόλλη καὶ δύο τέκνα, ἑξακόσια δι' αὐτὴν ἢ τὸ κεφάλι της. Περνάω διαβάζοντας ταῖς δουλιὰς μας, διὰ νὰ ἰδῶ ἂν ἡμποροῦμεν νὰ λάβωμεν ταύτην ἐδῶ.

Λόκερ, εἶπε μετ' ὀλίγον, πρέπει νὰ διορίσωμεν τὸν Ἄδαμ καὶ τὸν Σπρίγγ, διὰ ταύτην τὴν ὑστέρη τὴν Πόλλη, διότι εἶναι σημειωμένη εἰς τὸ βιβλίον πολλὸν καιρὸν.

— Ὁχι, ὄχι, ὄχι ἦναι ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ Τόμ. εἰς τὴν δουλιᾶ, καὶ πρέπει νὰ δουλεύουν εὐθηνᾶ, εἶπεν ὁ Μάρκς, καθὼς ἐξηκολούθει τὴν ἀνάγνωσίν του. Τρεῖς ἀπὸ τούταις, εἶναι εὐκόλες περιστάσεις, διότι ὅλο τὸ πᾶν συνίσταται νὰ τοὺς σκοτώσης, ἢ νὰ ὀρκισθῇς ὅτι εἶναι σκοτωμένοι, διὰ τοῦτο λοιπὸν, δὲν ἡμποροῦν βέβαια νὰ ζητήσουν πολὺ. Διὰ τ' ἄλλα, εἶπεν, διπλῶνται τὸ χαρτίον, ἔχομεν καιρὸν νὰ σκεφθῶμεν. Λοιπὸν τώρα ἂς ἐλθῶμεν εἰς τὰ καθέκαστα, εἰπέ μας, κύριε Χόλη, εἶδες αὐτὴν τὴν γυναῖκα, ὅταν ἐφθασεν εἰς τὴν ξηράν;

— Ἀκούς ἐκεῖ! τὴν εἶδα καθαρὰ καθὼς βλέπω ἐσένα τώρα.

— Εἶδες καὶ ἕνα ἄνθρωπον εἰς τὴν ὄχθην ὅπου τὴν ἐβοηθοῦσε ν' ἀναβῇ; εἶπεν ὁ Λόκερ.

— Βέβαια, τὸν εἶδα.

— Πολὺ πιθανόν, εἶπεν ὁ Μάρκς, νὰ τὴν ἐπῆραν εἰς κἀνὸν μέρος, ἀλλὰ ποῦ, εἶναι ἀγνωστον. Τί λέγεις Τόμ;

— Ὁ! ἀναμφιβόλως ἡμεῖς πρέπει ἀπόψε νὰ περάσωμεν τὸν ποταμὸν, εἶπεν ὁ Τόμ.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

— Δὲν εἶναι ὅμως κἀνὸν καϊκάκι, εἶπεν ὁ Μάρκς.

Ὁ πάγος τρέχει τρομακτικά. Δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον, Τόμ;

— Δὲν ἤξεύρω τίποτε διὰ τοῦτο, μόνον ξέρω ὅτι πρέπει νὰ γίνη, εἶπεν ὁ Τόμ ἀποφασιστικῶς.

— Ἄλλοίμονον εἰς ἐμέ, εἶπεν ὁ Μάρκς ταραττόμενος ὅλος, ἴσως, καὶ περιπατῶν παρὰ τὸ παράθυρον, ἐπρόσθεσεν, ἡ νυκτιὰ εἶναι τρομερὰ, σκοτεινὴ, Τόμ.

— Ὅλο τὸ πᾶν εἶναι Μάρκς ὅπου φοβεῖται, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω ἀλλέως, πρέπει νὰ υπάγωμεν. Ὑποθέτω, ὅτι ἤθελες ἀργοπορήσει μίαν ἢ δύο ἡμέρας, ἕως ὅτου ἡ γυναῖκα περάσῃ ἀπὸ τὴν ὑπόγειον γραμμὴν εἰς τὴν Σανδούσκην πρὶν ἀπὸ σέ.

— Ὡ! ὄχι, δὲν φοβοῦμαι ὅλως διόλου, εἶπεν ὁ Μάρκς, ἀλλὰ,

— Ἄλλὰ τί; εἶπεν ὁ Τόμ.

— Διὰ τὸ καίκι λέγω, βλέπετε ὅτι δὲν εἶναι ἐκεῖ κανέν.

— Ἦκουσα ἀπὸ τὴν γυναῖκα, ὅτι θὰ ἔλθῃ ἀπόψε ἐδῶ ἐν μὲ ἕνα ἄνθρωπον, ὅστις ὀκιά περάσει τὸν ποταμόν. Ναὶ ἢ ὄχι, πρέπει νὰ πηγαίνωμεν χωρὶς ἄλλο, εἶπεν ὁ Τόμ.

— Νομίζω ὅτι ἔχετε καλὰ σκυλιὰ, εἶπεν ὁ Χόλγς.

— Πρώτης ποιότητος, εἶπεν ὁ Μάρκς. Τίς ὄμως ἡ ὠφέλεια, ἀφοῦ δὲν ἔχεις τίποτε δικόν της διὰ νὰ τὸ μυρισθοῦν;

— Ναί, ἔχω, εἶπεν ὁ Χόλγς θριαμβευτικῶς. Ἴδου τὸ μανδύλι της τὸ μεγάλο, ὅπου τὸ ἄφησεν ἀπὸ τὴν βίαν της ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι, καθὼς καὶ τὸ κάλυμμα της.

— Τί εὐτυχῆς σύμπτωσις, εἶπεν ὁ Λόκερ, δῶσε μού τα.

— Αὐτὰ τὰ σκυλιὰ ὄμως, ἠμποροῦν νὰ βλάψουν τὴν γυναῖκα, ἀν πέσουν ἐπάνω της ἔξαφνα, εἶπεν ὁ Χόλγς.

— Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπου πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, εἶπεν ὁ Μάρκς. Τὰ σκυλιὰ μας καταξοσχίζου τὸν ἄνθρωπον εἰς κομμάτια, μίαν φορὰν τὴν ἐπάθαμεν κάτω εἰς τὸ Μομπήλ, πρὶν προσφθάσωμεν νὰ τὰ ἀποσπάσωμεν.

— Ναί, βλέπετε, διὰ τοῦτο τὸ εἶδος ἐποῦ πωλοῦνται διὰ τὴν ὠραιότητά τους, τὰ σκυλιὰ δὲν ὠφελοῦν, εἶπεν ὁ Χόλγς.

— Τὸ βλέπω, εἶπεν ὁ Μάρκς. Ἐκτὸς τούτου, ἀν ἦναι πουμενὰ φυλαγμένη, δὲν ἠμποροῦν νὰ κάμουν τίποτε, οὔτε τὰ σκυλιὰ δὲν ἀγρῆζου εἰς ταῦτα τὰ μέρη, ὅπου οἱ μαῦροι μετακομίζονται, βέβαια δὲν ἠμποροῦν νὰ λάβουν τὰ ἴχνη των. Αὐτὰ κάμουν διὰ τὰ κάτω μέρη, ὅπου, ὅταν φύγουν οἱ μαῦροι, πρέπει νὰ κάμουν τὸν δρόμον των καὶ δὲν ἔχουν κάμμειαν βοήθειαν.

— Ναί, εἶπεν ὁ Λόκερ, ὅστις εἶχε σταματήσει πλησίον εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ οἰκοδεσπότου διὰ νὰ κάμῃ ὀλίγας ἐρωτήσεις, λέγουσιν ὅτι ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ καίκι, λοιπὸν Μάρκς.

Τοῦτο τὸ ἀξιότιμον ὑποκείμενον ἐβρίψε περίλυπον βλέμμα εἰς τὴν ἐπαγαυατικὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο ν' ἀφήσῃ, καὶ βραδέως ἠγέρθη διὰ νὰ ὑπακούσῃ. Ἀφοῦ μετήλλαξαν ὀλίγας τινὰς λέξεις περὶ τοῦ περαιτέρω συμβέβησεν τῶν ὑποθέσεων των, ὁ

Χόλγς μὲ ἐναργεστάτην δυσἀρεσκίαν ἐνεχείρησε τὰ πενήτηντα τάλληρα εἰς τὸν Τόμ, καὶ οὕτως ἡ ἀξιοσέβαστος τριάς ἀπεχωρίσθη.

Ἐάν τις τῶν καθαρωτέρων Χριστιανῶν ἐκ τῶν ἀναγνωσῶν μας δυσἀρεστηθῇ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν εἰς τὴν ὁποίαν τὸν παρεϊσήγαγεν ἡ σκηνὴ αὕτη, τὸν παρακαλοῦμεν νὰ ἀποδιώξῃ τὰς προλήψεις του. Ἡ καταδίωξις καὶ σύλληψις τῶν φυγάδων, τῶ ὑπενθυμίζομεν, ἀνυψοῦται βαθμηδὸν εἰς τὸ μεγαλεῖον μίας νομίμου καὶ πατριωτικῆς ἐπιστήμης. Ἐὰν ἅπασα ἡ ἐκτεταμένη γῆ, ἡ μεταξὺ τοῦ Μισισσιπὶ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὁκεανοῦ, κατασταθῇ ἐν ἀπέραντον πωλητήριον τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωματίων, καὶ ἡ ἀνθρώπινος ἰδιονότης διαμενῇ εἰς τὰς προοδευτικὰς τάσεις τοῦ δεκάτου ἐνάτου τούτου αἰῶνος, ὁ ἔμπορος καὶ ὁ κυνηγὸς τῶν μαῦρων δύναται νὰ ἦναι ὡς καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀριστοκρατίαν μας.

Ἐνῶ ἡ σκηνὴ αὕτη ἐγίνετο εἰς τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον, ὁ Σαμουήλ καὶ ὁ Ἀνδρέας μὲ πλήρη εὐχαρίστησιν ἠκολούθησαν τὸν δρόμον των πρὸς τὴν οἰκίαν.

Ὁ Σαμουήλ εὐρίσκειτο εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς χαρᾶς, καὶ ἐξέφραζε τὴν ἀγαλλίασίν του μὲ παντὸς εἶδους ὑπερφυσικὰς κραυγὰς καὶ κινήματα καὶ παντοίας ἄλλας πρωτοφανεῖς κινήσεις καὶ συστροφὰς τοῦ σώματός του. Ἐνίστε ἐκάθητο ἀντιστρόφως, μὲ τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν οὐρὰν καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ ἕνα ὀλολυγμὸν καὶ ἐν πῆδημα μεταφέρετο εἰς τὴν τακτικὴν θέσιν του, καὶ, στρέφων σοδαρὸν πρόσωπον, ἤρχιζε νὰ συμβουλεύῃ τὸν Ἀνδρέαν μὲ δυνατωτάτην φωνὴν διὰ τὸν γέλωτα καὶ τὰ τρελὰ κινήματα. Ἐπειτα, κτυπῶν μὲ τὰς χεῖρας τὰ σκέλη του παρεδίδοτο εἰς ὑπερβολικὸν γέλωτα, ὅστις ἔκαμνε τὰ γηραιὰ δάση ν' ἀντηχῶσι, καθὼς προέβαινον. Μὲ ὅλα ταῦτα τὰ κινήματα, κατώρθωσε νὰ ἐπιταχύνῃ εἰς ἄκρον τὸ τρέξιμον τῶν ἵππων, ἕως οὔ, μεταξὺ τῆς δεκάτης καὶ ἐνδεκάτης ὥρας, ὁ ἐπὶ τῶν χαλίκων κτύπος τῶν ἵππων ἀντήχησεν εἰς τὸν ἐξώστην, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδραμεν ἡ κυρία Σχέλδη.

— Εἶσαι σὺ, Σαμουήλ; Ποῦ εἶναι οἱ λοιποὶ;

— Ὁ κύριος Χόλγς ἔμεινεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εἶναι τρομερὰ κουρασμένος, κυρά.

— Καὶ ἡ Ἐλίτσα, Σαμουήλ;

— Ὡ, αὕτη ἀπέρασε τὸν Ἰορδάνην. Καθὼς λένε εἰς τὴν γῆν τοῦ Χαναάν.

— Τί ἐννοεῖς μὲ τοῦτο Σαμουήλ; εἶπεν ἡ κυρία Σχέλδη, δυσπνεύστα καὶ λυποθυμημένη καὶ ἀγνοοῦσα τὸ νόημα τούτων τῶν λέξεων.

— Ναί, κυρία, ὁ Θεὸς πάντοτε σώζει τοὺς δικούς του. Ἡ Ἐλίτσα ἀπέρασε τὸν ποταμὸν Ὁἶον εἰς τέτοιον ἀξιοπεριέργον τρόπον, σὺν νὰ τὴν ἔπερνεν ὁ Θεὸς σὲ μίαν ἄμαξα ἀπὸ φωτιά μὲ δύο ἄλογα.

Ὁ Θεοσεθὴς τρόπος τοῦ Σαμουήλ, εἰς τὴν παρουσίαν τῆς κυρίας του, ἦτο πάντοτε θερμώτατος καὶ ἔκαμνε μεγάλην ἐπίδειξιν μὲ περιγραφὰς καὶ εἰκόνας τῆς Γραφῆς.

— Ἐλα ἐδῶ Σαμουήλ, εἶπεν ὁ κύριος Σχέλδης,

ὅστις εἶχε προβῆ εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ ἐρώτησε τὴν κυρίαν σου τί θέλει. Ἐλα, ἔλα, Ἐμιλία, εἶπεν ἐναγκαλιζόμενος αὐτήν, εἶσαι παγωμένη ἀπὸ τὸ ρίγος καὶ καταφοβισμένη, ἀφίνεις τὸν ἑαυτὸν σου νὰ συναισθάνηται παραπολύ.

— Νὰ συναισθάνηται παραπολύ! Δὲν εἶμαι μία γυνὴ, μία μήτηρ; Δὲν εἶμεθα καὶ εἰ δύο ὑπεύθυνοι διὰ τὴν τρισάθλιον αὐτὴν γυναῖκα; Θεέ μου! μὴ μὰς ἐπιβαρύνῃς καὶ μὲ τοῦτο τὸ ἐγκλημα!

— Ποῖον ἐγκλημα, Ἐμιλία; τὸ βλέπετε μοι φαίνεται σὺ ἡ ἴδια, ὅτι ἐπράξαμεν μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ πράξωμεν.

— Μολοντοῦτο ὑπάρχει ἐν δεινὸν αἰσθημα ἐνοχῆς, εἶπεν ἡ κυρία Σχέλδη, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ν' ὑποκουροῦσθαι οὐδεμίᾳ δικαιολόγησις.

— Αἶ, Ἀνδρέα, ἔξυπνος, τί κοιμᾶσαι! ἔκραξεν ὁ Σαμουήλ, ὑπὸ τὸν ἐξώστην, πᾶρε τοῦτο τ' ἄλογο εἰς τὸν σταῦλον, δὲν ἀκούεις τὸν κύριον ὅπου κράζει; καὶ ὁ Σαμουήλ παρουσιάσθη εἰς τὸ δωμάτιον κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸν ἀπὸ φύλλα φοίνικος κατασκευασμένον πῖλον.

— Λοιπὸν, Σαμουήλ, εἰπέ μας καθαρῶς πῶς ἔτρεξεν ἡ ὑπόθεσις, εἶπεν ὁ κύριος Σχέλδης. Ποῦ εἶναι ἡ Ἐλίτσα, ἀν ἤξεύρης;

— Τὴν ἴδα κύριέ μου μὲ τὰ μάτια μου νὰ περάσῃ τοὺς σαλευομένους πάγους. Τοὺς ἀπέρασε πολὺ περιέργω, ἦτο τινόντι ἐν θαῦμα, καὶ εἶδα ἕνα ἄνθρωπον νὰ τῆς δίδῃ βοήθειαν διὰ ν' ἀναβῇ τὴν ὄχθην τοῦ Ὁἶου, καὶ ἔπειτα ἐχάθη εἰς τὸ σκότος.

— Σαμουήλ, τοῦτο τὸ θαῦμα μοῦ φαίνεται νὰ ἦναι μᾶλλον ἀπόκρυφον. Νὰ περάσῃ τις τοὺς σαλευομένους πάγους, δὲν εἶναι τόσον εὐκόλον, εἶπεν ὁ κύριος Σχέλδης.

— Εὐκόλα δὲν ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ τὴν κάμῃ χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἴδου λοιπὸν πῶς ἐξῆλθε τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Σαμουήλ. Ὁ κύριος Χόλγς, ἐγὼ καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον σιμὰ στὸν ποταμό· ἐγὼ ἔτρεχα ὀλίγο ἔμπροστὰ, (εἶχα τόσο ζῆλο νὰ τὴν πιάσῃ, ὥστε δὲν ἠμποροῦσα νὰ τὸν βαστάξω), καὶ ὅταν ἐφθασα σιμὰ εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ξενοδοχείου, τὴν ἐμάτιασα ἔμπροστά μου ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐρχόντανε ἀπ' ὀπίσω. Ἐβρίψα λοιπὸν τὴ σκούφια μου καὶ ἔκαμα κατὶ φωναῖς διὰ νὰ ξυπνήσουν οἱ πεθαμένοι· ἡ Ἐλίτσα ἤκουσε καὶ ἐτραβίχθηκεν ὀπίσω, καὶ ὅταν ὁ Χόλγς ἀπενοῦσε διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν θύρα, τότε αὕτη ἀνοῖξε μίαν ἄλλη θύρα καὶ ἐφθασε κάτω σιμὰ στὸν ποταμόν. Ὁ κύριος Χόλγς τὴν εἶδε, ἐφώναξε δυνατὰ καὶ ὅλοι μαζὺ ἐτρέξαμεν κατόπι της. Ἐφθασεν εἰς τὸ ποτάμι, ἐκεῖ ἦτο ἕνα ρεῦμα νεροῦ δέκα ποδάρια πλατὺ, καὶ ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἦτο ὁ πάγος ὅπου ἐσαλεύετο ἄνω κάτω ἀπὸ τὰ νερὰ καὶ ὠμοῖαζεν ἀπαράλλακτα ἕνα μεγάλο νησί. Τὴν ἐπροσφάσαμεν εἰς τὸ δεξιὸ μέρος, καὶ ἐνόμισα μάλιστα μὲ βεβαιότητα, ὅτι τὴν ἐπίασα, ἀλλ' ἔξαφνα ἔδωκε μία φωνὴ ὅπου δὲν ἤκουσα ποτε, καὶ ἀπὸ τὴν ὄχθην ἀπέρασαν ὅλο τὸ ρεῦμα καὶ ἐπήδησεν εἰς τὸν πάγον καὶ ἔτρεχεν ἔμπροδς φωνάζουσα καὶ πηδούσα· ἀκούαμε τὸν πάγον νὰ κἀνῃ κρακ τζόνκ, καὶ αὕτη νὰ ρίπτεται ἀπὸ τὸν ἕνα πάγο στὸν ἄλλο σὺν ἐλάφι. Θεέ μου!

στοχάζομαι ὅπου τὸ τρέξιμο καὶ τὸ πῆδημα αὐτῆς τῆς γυναίκης ἦτο ἕνα πρᾶγμα περιέργων.

Ἡ κυρία Σχέλδη καθημένη σιωπηλῆ, κατέστη ὠχρὴ ἀπὸ τὴν ἀδημονίαν της, ἐνῶ ὁ Σαμουήλ διεγείτο τὸ συμβάν.

— Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεὸς ὅπου δὲν ἀπέθανεν! εἶπεν αὕτη, ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὸ πτωχὸ παιδί της;

— Ὁ Θεὸς θέλει τὸ βοηθήσει, εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ὑψόνων ἱκετευτικῶς τοὺς ὀφθαλμούς του. Καθὼς τὸ εἶπον, τοῦτο ἐστάθηκε χωρὶς ἀμφιβολία μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θεῆς Προνοίας, καθὼς ἡ κυρά μὰς ἐδίδαξε πάντοτε. Αὐτὰ εἶναι τὰ μέσα ὅπου δίδονται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀν δὲν ἤμουν ἐγὼ ὅπου ἔσχιμαξα τ' ἄλογα σήμερα τὸ πρωὶ καὶ ἔφυγαν καὶ ἐχασομέρησα φλυαρίζοντας σχεδὸν ὡς τὸ μεσημέρι; Δὲν ἐπῆρα τὸν κύριον Χόλγη σχεδὸν πέντε μίλια ἀπὸ ἄλλον δρόμον, εἰδεμὴ ἤθελε προσφάσει τὴν Λίτσα ἀπαράλλακτα σὺν ὁ σκύλος τὸ λαγὸ; Ὅλα ταῦτα εἶναι ἀπὸ τῆς Θεῆς Προνοίας.

— Αὐτὸ εἶναι ἐν εἶδος Προνοίας, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πάντοτε βέβαιον, κύριε Σαμουήλ. Δὲν συγχωρῶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους μου νὰ παρέχουν τοιαύτας βοηθείας εἰς τοὺς φυγάδας, εἶπεν ὁ κύριος Σχέλδης, μὲ τόσην ὀργὴν καὶ ἐμφασιν ὅσην τὸν ἐσυγχώρει ἡ θέσις του εἰς τοιαύτην περίστασιν.

Ὁ ἀπειλητικὸς τρόπος ἐνὸς κυρίου πρὸς ἕνα μαῦρον ἐπιφέρει τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα ὡς εἰς ἕνα βρέφος, ἀμφότεροι οὔτοι βλέπουσι καθαρῶς τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ πράγματος, μολονότι ὁ κύριος μεταχειρίζεται πᾶσαν δυνατὴν προσάθειαν νὰ τοὺς ἀποδείξῃ τὸ λάθος των, καὶ ὁ Σαμουήλ δὲν ἦτο κατ' οὐδένα τρόπον δυσἀρεστημένος ἐνεκα τῆς ἀπειλῆς, ἀν καὶ εἶχε δῶσῃ εἰς ἑαυτὸν ἕνα χαρακτῆρα σκυθρωπὸν, καὶ ἴστατο ἔχων τὸ στόμα του καταβιθασμένον ὡς ἀν ἦτο μεταμελημένος.

— Ὁ κύριος ἔχει πολὺ δίκιο, πολὺ, ἦτο κακὸ τὸ κίνημά μου, ὦ, δὲν ἔχει ἀμφιβολία· καὶ βέβαια ὁ κύριος καὶ ἡ κυρά δὲν θέλουσιν νὰ ἐνοθαρρύνωσι τὰ τοιαῦτα πρᾶγματα. Τὸ συναισθάνομαι, ἀλλ' οἱ ἄθλιοι μαῦροι σὺν καὶ ἐμένα πολλὰς φοραῖς προσπαθοῦσι νὰ πράττωσι κακὰ, ὅταν βλέπουν ἀνθρώπους διεστραμμένους ὅπου τοὺς ταραττοῦν τὴν ἡσυχίαν, σὺν τὸν κύριον Χόλγη. Αὐτὸς δὲν εἶναι διόλου εὐγενῆς, ἕνας, ὅπου ἀνετράφηκε σὺν καὶ ἐμένα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν βλέπῃ εἰς τὰ μάτια του.

— Καλὰ Σαμουήλ, εἶπεν ἡ κύρια Σχέλδη, ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι συναισθάνεσαι τὸ λάθος σου, ἠμπορεῖς νὰ υπάγῃς νὰ εἰπῆς τῆς Θεῆς Χλόης νὰ σοὶ δῶσῃ ὀλίγο ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ξηρὸ χοιρομέρι, ὅπου ἔμεινε σήμερον ἀπὸ τὸ γεῦμά μας. Σὺ καὶ ὁ Ἀνδρέας πρέπει νὰ πεινάτε.

— Ἡ κυρά εἶναι πολλὰ καλὴ γιὰ μὰς, εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ἀναχωρήσας μὲ μεγάλην βίαν.

Θέλουσιν ἐννοῆσαι, οἱ ἀναγνώσται καθὼς διεσαφῆσαμεν προηγουμένως, ὅτι ὁ Σαμουήλ εἶχε τοιοῦτον φυσικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως ἠδύνατο νὰ τὸν ἀναεπιβάσῃ εἰς τὴν ὑψηλοτέραν πολιτικὴν θέσιν, τοιοῦτον πνεῦμα, ὡς ν' ἀποδίδῃ εἰς τὴν ἀτομικὴν του ἰκανότητα πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ προσεξήσῃ ἔπαινον καὶ δόξαν, ἀφοῦ δὲ εἶδετε τὴν εὐλάβειαν καὶ ὑποταγὴν του, καθὼς ἦτο

πεπεισμένος με πολλήν ευαρέστησιν τῶν κυρίων, ἔλαβε τὸν φοινίκιον πῖλον εἰς τὰς χεῖράς του με μεγάλην ἀδιαφορίαν καὶ ἀφελίαν, καὶ διευθύνθη εἰς τὴν κατοικίαν τῆς θείας Χλόης, με τὴν διάθεσιν τοῦ νὰ περιγράψῃ ἐκτεταμένως τὰ κατορθώματά του εἰς τὸ μαγεῖρετον.

— Ἐγὼ θὰ σὰς δεῖξω εἰς ἐσᾶς τοὺς μαύρους, πῶς ὀμιλοῦν, εἶπεν ὁ Σαμουήλ καθ' ἑαυτὸν, τώρα ἔχω ἐλευθερίαν νὰ τὸ κάμω. Θεέ μου! θὰ μιλῆσω ὅπου θὰ τοὺς κάμω νὰ με κυττάξουν ὅλοι εἰς τὰ μάτια!

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅμως, ὅτι μία τῶν ἐξαιρετικῶν ἡδονῶν τοῦ Σαμουήλ, ἦτο ν' ἀκολουθῆ ἔφιππος τὸν κύριόν του, εἰς ὅλας τὰς πολιτικὰς συναθροίσεις, ὅπου, διαμένων εἰς τι περίφραγμα, ἢ ἀναβαίνων εἰς δένδρον τι ὑψηλὰ, ἐκάθητο ἐπιστῶν μεγάλην προσοχὴν εἰς τοὺς ῥήτορας καὶ δεικνύων ἐνταυτῷ ὑπερβολικὴν εὐχαρίστησιν μετὰ ταῦτα καταβαίνων μετὰ τῶν διαφόρων συναδέλφων του τοῦ αὐτοῦ χρώματος, τῶν συναθροισμένων διὰ τὸ αὐτὸ αἴτιον, τοὺς ἐνέπνεε χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν με τὸς γελοῖους ἀστεϊσμούς καὶ ἀπομιμήσεις, ἅτινα ἐπισυνωδούντο με τὴν πλέον ἀτάραχον προθυμίαν καὶ σοβαρότητα καὶ μολοντί οἱ περίξ αὐτοῦ ἀκροῦντο ἦσαν γενικῶς τοῦ χρώματος του, συνέβαιναν ὅμως συχνάκις, νὰ περικυκλοῦται ἀπὸ ἄλλους καθαρωτέρου χρώματος, οἵτινες ἠκραζόντο γελῶντες καὶ βλεφαρίζοντες διὰ τὸν μέγαν ἐνθουσιασμόν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ Σαμουήλ. Καὶ πραγματικῶς, ὁ Σαμουήλ ἐδείκνυε μεγάλην κλησιν εἰς τὴν ῥητορικὴν καὶ δὲν παραμελοῦσεν οὐδεμίαν εὐκαιρίαν, ἥτις συνέτεινε νὰ μεγαλύνῃ τὸ ἐπάγγελμά του.

Μεταξὺ τοῦ Σαμουήλ καὶ τῆς θείας Χλόης ὑπῆρχεν ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους εἶδος τι χρονικῆς ἔχθρας ἢ μᾶλλον ψυχρότητος, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σαμουήλ παρετήρει με σκεπτικὸν βλέμμα τὸ μέρος ὅπου ἦσαν τὰ τρόφιμα αὐτῶν τὴν ἐναρχέστεραν καὶ ἀναγκαιότεραν βᾶσιν τῶν ἐργασιῶν του, ὡς ἐκ τούτου ἀπεφάσισεν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν νὰ δεῖξῃ πολλὴν οἰκειότητα, καὶ μολοντί ἐγνώριζε καλῶς, ὅτι αἱ διαταγαὶ τῆς κυρίας ἤθελον ἀναμφιβόλως ἐκτελεσθῆ κατὰ γράμμα, μολοντοῦτο ἐσχεδίασθη ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς διαγωγῆς του ἤθελε τοῦ ἐπιφέρει καὶ κάτι περισσότερον κέρδος. Παρουσιάσθη λοιπὸν εἰς τὴν θείαν Χλόην με ἔκφρασιν εἰς ἄκρον καταβεβλημένην καὶ ἀηλιπισμένην, ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ὑπέφερεν ἀναριθμήτους δυσχερείας ὑπὲρ καταδικωμένου τινὸς πλάσματος, ἐπηρώτησε τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἡ κυρία του τὸν διεύθυνεν εἰς τὴν θείαν Χλόην, λέγων κατὰ τὴν ἰδέαν του, νὰ τῷ δοθῇ πᾶν ὅ,τι εἶχε ἀνάγκη, καὶ οὕτω προσποιητικῶς τῇ ἔλεγε τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς εἰς ὄλην τὴν μαγειρικὴν ὑπηρεσίαν.

Εἰς τὰς ἐπιθυμίας των ἀμφοτέρων ἦσαν σύμφωνοι. Οὐδεὶς ἀγαθός, ἀπλοῦς καὶ ἐνάρετος πολιτὴς ἐκολακεύθη ποτὲ ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις ἐνὸς ἐκλογέως πολιτικοῦ, με περισσότεραν εὐκολίαν, ὅσον ἡ θεία Χλόη, ἀπὸ τὰς ἐκφράσεις τοῦ κυρίου Σαμουήλ. καὶ ἐν αὐτῶς ὁ ἄσωτος καὶ μετανοημένος υἱὸς ἤθελεν εἶσθαι, ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ με περισσότεραν μητρικὴν ἀγάπην. Εὐθὺς ὅθεν, με ὑπερβολικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν εἶδε νὰ τεθῆ ἐνώπιόν του

ἕν ἀρκετοῦ μεγέθους ἀγγεῖον, περιέχον εἶδος τι «ἀλλας πουτίδας» συγκειμένης ἀπὸ τὰ ἀπομεινάρια δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν τῆς τραπέζης τοῦ κυρίου Σχέλην· περιεῖχε δὲ ἐντὸς τεμάχια ἀπὸ νόστιμο χοιρομέρι, χρυσοειδῆ τετράγωνα ἀρτόπητας, μικρότατα τεμάχια ἀρτοκρέατος διαφόρου ἀξιοπαρατηρήτου μαθηματικῷ σχήματος, πτέρυγας νεοσσῶν, καρδίας πετηνῶν καὶ μηρία κοτοπουλιῶν, τὰ ὅποια ὅλα ἦσαν ἀξιοπεριέργως μεριγμένα, καὶ ὁ Σαμουήλ, ὡς μονάρχης τῶν ὑπὸ τὴν ὄρασίν του εὐρίσκομένων, ἐκάθησεν ἔχων τὸν φοινίκιον πῖλον εὐθὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ τοποθετῶν τὸν Ἄνδρᾶν εἰς τὸ δεξιὸν μέρος πρὸς τιμὴν.

Τὸ μαγεῖρετον ἐπληρώθη ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, οἵτινες ἔδραμον με βίαν ἀπὸ τὰς διαφόρους καλύβας των, ἵνα ἀκούσωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διατρεξάντων τῆς ἡμέρας, καὶ αὕτη ἦτο ἡ ὥρα τοῦ θριάμβου καὶ τῆς δόξης τοῦ Σαμουήλ. Ἡ ἱστορία τῆς ἡμέρας ἐπανελήφθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ, ἐπισυνωδουμένη με παντὸς εἶδους στολισμὸν καὶ χρωματισμὸν, ἵνα μεγαλύνῃ καὶ ἐπαυξήσῃ τὸ ἀποτέσμα τῆς, καθότι ὁ Σαμουήλ, ὡς οἱ διηγηματολόγοι τῆς ἡμέρας, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ περιγράψῃ ἱστορίαν τινὰ, ἐπροσπάθει νὰ μὴ παραμελήσῃ οὐδεμίαν τῶν καλλωνῶν τῆς. Ἡ περιγραφή ἐπικολουθεῖτο ἀπὸ διαφόρους καγχασμούς, τοὺς ὁποίους ἀπεμιμούντο καὶ ἐπέκτεινον τὰ μικρὰ παιδιά, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ μὲν ἔκειντο κατὰ γῆς, τινὰ δὲ ἦσαν κεκρυμμένα καθ' ὅλας τὰς γωνίας. Ἄν καὶ οἱ καγχασμοὶ καὶ ὁ γέλως εἶχον φθάσει εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, μολοντοῦτο ὁ Σαμουήλ διετήρει ἀτάραχον σοβαρότητα, κινῶν μόνον ἐκ διαλειμμάτων τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ παρατηρῶν με ἀνέκφραστον καὶ γελοῖον βλέμμα τοὺς ἀκροατοὺς του, χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν αποφασιστικὸν σκοπὸν τῆς ῥητορείας του.

— Βλέπετε, ἀδελφί μου, εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ὑψῶν τὴν χεῖρά του με ἐν ποδάρῳ πετηνοῦ, βλέπετε, πόσα ἔκαμα ἐγὼ γιὰ νὰ ὑπερασπισθῶ ὅλους σας, ναί, ὅλους σας. Ἐκεῖνος ὅπου θέλει νὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ ἕνα ἀπὸ μᾶς, εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ δοκίμαζε νὰ μᾶς πάρῃ ὅλους, τὰ αἰσθηματά μας εἶναι ὅλα τὸ ἴδιο. Καὶ ἂν ἦναι κανένας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐμπόρους, ὅπου θέλει ν' ἀγοράσῃ κανένα ἀπὸ σᾶς, εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ, γιὰ νὰ βγῶ ἐμπροστὰ, ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος, με τὸν ὅποιον θὰ μετρηθῆ, ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος γιὰ νὰ ἐκτεθῶ γιὰ σᾶς ὅλους, ἐγὼ θὰ μιλῆσω γιὰ τὰ δικαιώματά σας καὶ θὰ τὰ ὑπερασπισθῶ ὡς τὴν ὑστερὴν στιγμὴ!

— Ἀλλὰ πῶς, Σαμουήλ, ἐμένα μοῦ εἶπες σήμερα, ὅτι θὰ βοηθήσεις αὐτὸν τὸν κύριον γιὰ νὰ πιάσῃ τὴν Ἐλίζα, καὶ τούτη ἡ ἐμίλια σου μοῦ φαίνεται δὲν συμφωνεῖ, εἶπεν ὁ Ἄνδρᾶς.

— Σοῦ λέω Ἄνδρᾶς, εἶπεν ὁ Σαμουήλ με ὑπερβολικὴν σοβαρότητα καὶ ὑπεροχὴν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μιλήσῃς γιὰ ἕνα πρᾶγμα, ὅταν δὲν ξεύρης. Τὰ παιδιά σὰν καὶ ἐσένα, Ἄνδρᾶς, στοχάζονται καλὰ, ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶν νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῶν πράξεων.

Ὁ Ἄνδρᾶς ἐφαίνετο καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν ἀσφαῖ λέξιν «πραγματοποιήσῃ» τὴν ὁποίαν οἱ νεώ-

τεροι ἀπὸ τὴν συνάθροισιν, ἐθεώρησαν ὡς καταπεισινώτατον ἐπιχείρημα εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἐνῶ ὁ Σαμουήλ ἐξηκολούθει.

— Εἶχα πεπεποιθήσιν, Ἄνδρᾶς, ὅταν ἐστοχάσθηκα νὰ ξεκνηγῆσω τὴν Ἐλίζα, ἤμουν βέβαιος ὅτι θὰ εὐχαριστήσω τὸν κύριον με τοῦτο· ὅταν ὅμως ἐκατάλαθα, ὅτι ἡ κυρὰ ἦτο πολὺ διαφορετικὴ, τότε ἡ πεποίθησις ἐγίνετο μεγαλήτερη, γιὰτὶ ἀπολαμβάνει κανεὶς περισσότερον νὰ ἦναι με τὸ μέρος τῆς κυρᾶς· ἔτσι λοιπὸν ἐγὼ ἔμεινα σταθερὸς καὶ εἰς τοὺς δύο τρόπους, ἔκαμα τὸ συμφέρον μου καὶ ἐκτέλεσα τὰς ἀρχάς μου (ἐπιθυμίας). Ναί, τὰς ἀρχάς μου, εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ρίψας μ' ἐνθουσιασμὸν ἕνα λαίμῳ κοτοπουλίου, γιὰτὶ ἤθελα νὰ ξεύρω, τί ὠφελούν αἱ ἀρχαὶ ὅταν δὲν μένη τις σταθερὸς σ' αὐταῖς; Νὰ, Ἄνδρᾶς, ἔπαρε τοῦτο τὸ κόκκαλο, δὲν εἶναι ἀκόμη καλὰ παστρεμένον.

Τὸ ἀκροατήριον τοῦ Σαμουήλ ἐπερίμενε τοὺς λόγους του με στόμα ἀνοικτὸν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη νὰ ἐξακολουθήσῃ.

— Ἡ ἐμίλια μου εἶναι γιὰ τὴν ἐπιμονὴν καὶ σταθερότητα, ἀδελφί μου, εἶπεν ὁ Σαμουήλ με ἐν ὄφρος, ὡς ἂν εἰσῆρχετο εἰς σπουδαιότατόν τι καὶ σκοτεινὸν ἀντικείμενον· αὕτη ἡ σταθερότης εἶναι ἕνα πρᾶγμα, ὅπου δὲν ἔμπορεῖ νὰ διασαφισθῇ καλὰ ὁ κανένας. Ὅταν ἕνας ἐπιμένῃ γιὰ ἕνα πρᾶγμα μέρα καὶ νύχτα, ἔπειτα ἀλλάζει τὴ γνώμη του τὴν ἄλλη μέρα, λέγεται, ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι σταθερὸς. Δόσε μου αὐτὸ τὸ κομμάτι ἀπὸ πῆτα, Ἄνδρᾶς. Ἄς σκεφθοῦμε βαθυὰ τὸ πρᾶγμα. Ἐλπίζω ὅτι οἱ κύριοι καὶ αἱ κυράδες θὰ με συγχωρήσουν νὰ μεταχειρισθῶ μία κοινὴ παρομοίωσι. Ἰδοὺ! ἐγὼ δοκίμαζω ν' ἀναβῶ εἰς τὴν ἄκρη ἀπὸ ἕνα σωρὸ ἄχυρα, βάνω λοιπὸν τὴν ἀναβάθρα ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος καὶ δὲν στέκει, τότε ἀντὶ τὰ προσπαθῆσω νὰ δοκιμάσω περισσότερον μήπως σταθῆ, τὴ βάνω εὐθὺς εἰς τὸ ἀντίθετο μέρος, πῶς δὲν εἶμαι σταθερὸς;

— Εἶναι ἡ μόνη περίστασις ὅπου εἰδείξες σταθερότητα, μὰ τὸν Θεόν! ἐψιθύρισεν ἡ Θεία Χλόη, ἥτις ἦτο μᾶλλον ἀνήσυχος, οὔσης τῆς ἐσπερινῆς ἐκεῖνης εὐθυμίας, ὡς ἡ παραβολὴ τῆς Γραφῆς «ὄξος ἐπὶ νίτρος.»

— Ναί τῶνόντι! εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ἐγειρόμενος θριαμβευτικῶς, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸν δεῖπνόν του. Ναί, πατριῶταί μου καὶ σεῖς κυράδες ἐν γένει, ἔχω ἀρχάς. Ναί, τὸ καυχῶμαι, ὅτι ἔχω, εἶναι ὠφέλιμον καὶ εἰς τούτους εἰς κάθε καιρὸν, ἔχω ἀρχάς, καὶ εἶμαι καλὰ προσκολλημένος καὶ πιστὸς εἰς αὐτάς, κάθε πρᾶγμα ὅπου στοχάζομαι ὅτι εἶναι ἀρχή, δὲν ἀπομακρύνομαι ἀπ' αὐτό. Δὲν ἤθελε με μέλλει ἂν με ἐκαίανε καὶ ζωντανὸν, μάλιστα ἤθελα πάει ὁ ἴδιος εὐχαρίστως, ναί, καὶ θὰ σὰς ἔλεγα. Ἰδοὺ ἔρχομαι νὰ ρίξω καὶ τὴν ὑστερὴν σταλαγματιὰ τοῦ αἱματός μου διὰ τὰς ἀρχάς μου, διὰ τὴν πατρίδα μου, διὰ τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας!

— Καλὰ, εἶπεν ἡ θεία Χλόη, μία ἀπὸ ταῖς ἀρχαῖς σου ἤθελεν εἶσθαι νὰ πᾶς νὰ κοιμηθῆς ἀπόψε, καὶ νὰ μὴ τοὺς βαστάς ἐδῶ ὡς τὸ πρῶτ'. Ἐλάτε τώρα σεῖς μικρὰ, ἂν ἐθέλετε νὰ μὴ σὰς ταῖς δώσω, πηγαίνεταί ὅσο ἔμπορεῖτε γρηγορότερα.

(Τόμ. Α. Φυλλ. 5.)

— Αἱ σεῖς ὅλοι μαῦροι! εἶπεν ὁ Σαμουήλ, ἀνακινῶν τὸν φοινίκιον πῖλόν του ἀδελφικῶς, σὰς δίδω τὰς εὐλογίας μου, πηγαίνετε εἰς τὸ κρεβάτι τώρα, καὶ νὰ σ'ασθε καλὰ παιδιά.

Καὶ μετὰ τὴν παθητικὴν ταύτην εὐλογίαν, ἡ συνάθροισις διελύθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Εἰς τὸ ὑποῖον φαίνεται ὅτι ἕνας Γερουσιαστὴς εἶναι ἐπὶ τέλους ἕνας ἄνθρωπος.

Τὸ φῶς τῆς ευαρέστου κατὰ τὸ ψῦχος θερμάστρας ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ τάπητος ἐπαναπαυτικοῦ τινος δωματίου καὶ ἐσελάγιζεν εἰς τὰς ἄκρας τῶν ἐκτωμάτων καὶ τοῦ καλῶς καθαρισμένου δοχείου τοῦ τζαϊοῦ, καθὼς ὁ γερουσιαστὴς Βέρδ ἐτράβα τὰ ὑποδήματά του, ἐτοιμαζόμενος νὰ ὑποδεθῆ ζεῦχος κομφῶν, ἐλαφρῶν υποδημάτων τῆς οἰκίας, τὰ ὅποια ἡ σύζυγός του εἶχεν ἰδιοχειρῶς ἐργασθῆ ἐνῶ αὐτὸς ἦτο εἰς τὰς γερουσιαστικὰς συναθροίσεις. Ἡ κυρία Βέρδ, εἰς ἄκρον περιχαρῆς, κατεγίνετο εἰς τὰς προτομασίας τῆς τραπέζης, προσθέτουσα ἐκ διαλειμμάτων νοθετικὰς παρατηρήσεις εἰς ἐν πλῆθος ζωηρῶν νεανίσκων, ἅτινα ἀνεμιγνύοντο με τὰ ἄτακτα ἐκεῖνα καὶ ταραχώδη κινήματα, τὰ ὅποια ἐτρόμαζον τὰς μητέρας ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ κατακλυσμοῦ.

— Τόμ, ἄφησε τὴν θύρα καθὼς εἶναι, ἕνας ἄνθρωπος ἔρχεται! Μαρία, Μαρία! μὴ τραβᾶς τὴν οὐρὰ τῆς γάτας, δύστυχο ζῶο! Τζίμ, μὴ ἀναδαίνεις εἰς ἐκεῖνο τὸ τραπέζι, μὴ μὴ! Δὲν δύνασαι νὰ καταλάβῃς, φίλτατέ μου, ποίαν χαρὰν ἔχομεν ἀπόψε ὅλοι μας, διότι σὲ εἶδαμεν ἐδῶ! εἶπεν αὕτη τέλους πάντων, ὅταν ἔλαβε καιρὸν νὰ εἰπῆ ἕνα λόγον εἰς τὸν ἄνδρα τῆς.

— Ναί, ναί, ἐστοχάσθηκα νὰ ἔλθω νὰ περάσω ἀπόψε τὴ βραδυὰ μου, καὶ νὰ λάβω ὀλίγην ἀνεσιν εἰς τὴν οἰκίαν μου. Εἶμαι τρομερὰ κουρασμένος, καὶ ἔχω καὶ κεφαλαλγίαν.

Ἡ κυρία Βέρδ ἔρριψεν ἐν βλέμμα ἐπὶ φιάλης τινὸς με καμφορικὸν οἰνόπνευμα, ἥτις εὐρίσκετο εἰς τὸ ἡμιανοιγμένον ἀρμᾶριον, καὶ ἐφαίνετο σκεπτομένη νὰ πηγαίνη νὰ τὴν λάβῃ, ἀλλ' ὁ σύζυγός τῆς τὴν ἀπέτρεψεν.

— Ὅχι, ὄχι, Μαρία, δὲν μᾶς χρειάζονται ἰατροί. Ἐνα φλετζάνι ἀπὸ τὸ καλὸ καὶ ζεστὸ τζαϊ σου καὶ τίποτε ἄλλο σπητικὸ μαγεῖρεμα εἶναι ἐκεῖνο ὅπου θέλω. Εἶναι πολὺ ἐνοχλητικὸν πρᾶγμα αὕτη ἡ νοθεσία.

Καὶ ὁ γερουσιαστὴς ἐμεῖδισεν ὡς ἂν τὸν εὐηρέσται ἡ ἰδέα νὰ θεωρῆ τὸν ἑαυτὸν του μίαν θυσίαν διὰ τὴν πατρίδα του.

— Καὶ τί ἔκαμαν εἰς τὴν Γερουσίαν, εἶπεν ἡ σύζυγός του, ἀφοῦ ἡ ἐνέργεια τῆς ἐσπερινῆς τραπέζης ἦτο πρὸς τὸ τέριμα τῆς.

Ἦτο ἀσύνηθες πρᾶγμα διὰ τὴν εὐγενικωτάτην κυρίαν Βέρδ, νὰ ταραττῆ τὴν κεφαλὴν τῆς με τὰ γινόμενα εἰς τὴν Γερουσίαν, φρονιμῶς σκεπτομένη ὅτι εἶχε δι' ἱκανὰς ἰδίας ὑποθέσεις νὰ φροντίσῃ.

ἀπ' αὐτήν, καὶ διαρκούντος τοῦ ὕπνου ἀκόμη τὸ περιεπτύσσετο δυνατὰ.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Βέρδ ἐπανῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου, παραδόξως δὲν ἔγινε λόγος παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, περὶ τῆς προτεραίας συνομιλίας των, ἀλλ' ἡ κυρία Βέρδ κατεγίνετο πλέκουσα τὸ ἐργαζομένην τῆς, ὁ δὲ κύριος Βέρδ ἐπροσποιεῖτο τὴν ἀνάγνωσιν ἐφημερίδος τινος.

— Εἶμαι περιέργως νὰ μάθω, τί εἶναι καὶ ποία εἶναι, εἶπεν ὁ κύριος Βέρδ ἀφήσας τὴν ἐφημερίδα.

— Ὅταν ἐγερθῇ καὶ συναισθανθῇ τὸν ἑαυτὸν τῆς ὀλίγον τι εἰς ἄνεσιν, θέλομεν εἰδεῖ, ἀπήντησεν ἡ κυρία Βέρδ.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, γυνὴ! εἶπεν ὁ κύριος Βέρδ, μετὰ σιωπηλὴν σκέψιν.

— Τί, φίλτατέ μου!

— Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φορέσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐνδύματά σου, ἀφοῦ πλατυνθῇ ὀλίγον; Φαίνεται μᾶλλον μεγαλύτερου ἀναστήματος.

Ἐν ἐναργέστατον μειδίαμα ἔλαμψεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς κυρ. Βέρδ, καθὼς ἀπήντησε, νὰ ἰδοῦμεν.

Μετ' ὀλίγην διακοπὴν, ὁ κύριος Βέρδ ἐκ νέου ἐπρόσθεσεν.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, γυνὴ!

— Τί τρέχει;

— Εἶναι ἐκεῖνο τὸ παλαιὸν βαμβακερὸν φόρεμα, τὸ ὅποιον ἔχεις ἐπίτηδες διὰ νὰ μὲ καλύπτῃς εἰς τὸν μετὰ μεσημβρίαν ὕπνον μου, δύνασαι πολὺ καλὰ νὰ τῆς δώσης ἐκεῖνο, ἔχει ἀνάγκην φορεμάτων.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ Δάϊνα εἰσῆλθε νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ γυνὴ ἠγέρθη καὶ ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὴν κυρίαν.

Ἀμφοτέροι ὁ κύρ. καὶ ἡ κυρ. Βέρδ ὑπῆγον εἰς τὸ μαγειρεῖον, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν δύο μεγαλύτερων τέκνων των, ἐπειδὴ τὰ μικρότερα ἐκείντο ἀσφαλῶς εἰς τὰς κλῖνας των.

Ἡ γυνὴ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς στρωμνῆς τῆς παρὰ τὴν ἐστίαν καὶ παρετήρει προσηλωμένως τὴν φλόγα, μὲ ἥμερον καὶ συντετριμμένην ἔκφρασιν, πᾶνυ διάφορον τῆς πρώτης παραχῆς καὶ θηριωδίας τῆς.

— Μὲ ἤθελες; ἐρώτησεν ἡ κυρ. Βέρδ μὲ ἐπεικῆς ὄφρος. Ἐλπίζω, ὡ δύστηνη, νὰ αἰσθάνεσαι τὸν ἑαυτὸν σου καλῆτερα τώρα;

Ἐνας ἐκτεταμένος καὶ λυπηρὸς στεναγμὸς ἦτο ἡ μόνη ἀπάντησις· ὑψώσασα δὲ τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς τῆς, τοὺς ἠτένισε προσηλωμένως ἐπ' αὐτῆς, μὲ μίαν τοσοῦτον ἐγκαταλειμμένην καὶ ἱκετευτικὴν ἔκφρασιν, ὥστε ἀπέσπασε δάκρυα ἀπὸ τὰ ὄμματα τῆς μικροτάτης γυναικός.

— Μὴ φοβεῖσαι τίποτε, ἡμεῖς εἴμεθα ὄλοι φίλοι, τρισάθλιος γυνὴ! εἰπέ μου, ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ τί ζητεῖς, εἶπεν.

— Ἦλθον ἀπὸ τὴν Κεντούκη, ἀπήντησεν ἡ γυνὴ.

— Πότε; εἶπεν ὁ κύρ. Βέρδ, λαβὼν τὴν ἐρώτησιν.

— Ταύτην τὴν νύκτα.

— Πῶς ἦλθες;

— Ἀπέρασα ἀπὸ τοὺς πάγους.

— Ἀπέρασες ἀπὸ τοὺς πάγους! ἐπανέλαβεν ὁ καθεὶς τῶν παρευρισκομένων.

— Ναί, εἶπεν ἡ γυνὴ σιγαλῶς, τὸ ἔκαμα. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀπέρασα τοὺς πάγους, καθότι μὲ

ἐκυνηγοῦσαν ὀπισθεν, καὶ ἦσαν πλησίον καὶ ἐγὼ δὲν εἶχα ἄλλον δρόμον!

— Θεέ μου, κυρά! εἶπεν ὁ Κόνδγιος, οἱ πάγοι εἶναι τζακισμένοι εἰς τεμάχια καὶ σαλεύονται καὶ κινεῖνται ἄνω κάτω εἰς τὰ νερά!

— Ναί ἦσαν, τὸ ἤξεύρω! εἶπεν αὐτὴ ἐξαγριωμένη, ἀλλὰ τὸ ἔκαμα! δὲν ἐστοχαζόμην ὅτι θὰ ἔμορφεσω νὰ περάσω, ἀλλὰ ὀλίγον μ' ἔμελλε. Δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ ν' ἀποθάνω ἂν δὲν τὸ ἐπιτύχαινα.

Ὁ Κύριος μὲ ἐδοθήσεν· ἕως ἔτου νὰ δοκιμάσῃ, δὲν ἤξεύρει πόσον ὁ Θεὸς δύναται νὰ τὸν βοηθήσῃ, εἶπεν ἡ γυνὴ μὲ τεταραγμένον καὶ ἀνήσυχον βλέμμα.

— Ἦσο δούλη; ἐρώτησεν ὁ κύρ. Βέρδ.

— Μάλισα, κύριε, ἀνῆκον εἰς ἓνα τῆς Κεντούκης.

— Σὲ ἐμεταχειρίζετο ἴσως σκληρῶς;

— Ὅχι, κύριέ μου, ἦτο ἓνας ἀγαθώτατος κύριος.

— Μήπως ἦτο ἡ κυρία σκληρὰ;

— Ὅχι, ὄχι! ἡ κυρία μου ἐχρημάτισε πάντοτε καλὴ πρὸς ἐμέ.

— Τί σὲ παρεκίνησε λοιπὸν ν' ἀφῆσῃς μίαν καλὴν οἰκίαν, καὶ νὰ φύγῃς διὰ νὰ διέλθῃς τοιοῦτους κινδύνους;

Ἡ γυνὴ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κυρίας Βέρδ ἐν δξυδερκῆς καὶ ἐρευνητικὸν βλέμμα, καὶ δὲν τῆς ἐξέφυγεν ὅτι ἦτο ἐνδεδυμένη μὲ πένθιμον χρῶμα.

— Κυρία, εἶπεν αἴφνης, ἔχασες ποτὲ κανὲν βρέφος;

Ἡ ἀπροσδόκητος αὐτὴ ἐρώτησις ἦτο κέντισμα εἰς μίαν πρόσφατον πληγὴν, καθότι δὲν εἶχε παρέλθει εἰς μὴν ἀφοῦ ἐν προσφιλῆς τέκνον τῆς εἶχεν ἐναποτεθῆ εἰς τὸν τάφον.

Ὁ κύρ. Βέρδ στραφεὶς ἐπεριπάτει παρὰ τὸ παράθυρον, ἡ δὲ κυρ. Βέρδ ἤρχισε νὰ κλαίῃ, ἀλλ' ἀναλαβοῦσα τὴν φωνὴν, εἶπε·

— Διατί μὲ ἐρωτᾷς; ναί, ἔχασα ἓνα.

— Λοιπὸν στοχαζομαι ὅτι θὰ συναισθανθῆς δι' ἐμέ.

Ἐγὼ ἔχασα δύο, ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ τ' ἄφρηκα ἐνταφιασμένα ἐκεῖ ὅθεν ἔφυγα, καὶ δὲν μοῦ ἔμεινε παρὰ τοῦτο μόνον. Δὲν ἐκοιμήθην ποτὲ μίαν νύκτα μακρὰν αὐτοῦ, αὐτὸ ἦτο πᾶν ὅ,τι εἶχον, ἦτο ἡ παρηγορία καὶ ἡ εὐτυχία μου, ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ κυρά μου, ἤθελαν νὰ μοῦ τὸ πάρουν, νὰ τὸ πωλήσουν, νὰ τὸ πωλήσουν κάτω μακρὰν, μόνον του, ἓνα βρέφος τὸ ὅποιον δὲν ἀπεμακρύνθη ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του ἀπὸ τὴν μητέρα! Δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸ ὑποφέρω, κυρά μου, τοῦτο. Συνησθάνθη ὅτι ἂν ἄφρηκα νὰ γίνῃ τοῦτο, δὲν θὰ ἤμουν πλέον ἰκανὴ διὰ τίποτε, καὶ ὅταν ἔμαθα ὅτι ὑπεγράφησαν τὰ ἐγγράφα καὶ ἐπωλήθη, τὸ ἐπῆρα εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ ἔφυγα διὰ νυκτός· αὐτοὶ μ' ἐξεκυνήγησαν, ὁ ἄνθρωπος ἐποῦ τ' ἀγόρασε, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ κυρίου, καὶ τοὺς ἤκουσα ὅπου ἤρχοντο κατόπιν μου· ἐγὼ ὅμως ἐπήδησα εὐθὺς εἰς τοὺς πάγους, καὶ πῶς ἀπέρασα δὲν ἤξεύρω, τοῦτο μόνον ἐκατάλαβα, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος μοῦ ἔδωκε βοήθειαν ν' ἀναβῶ τὴν ὄχθη.

Ἡ γυνὴ δὲν κατεκυριεύετο οὐδὲ ἀπὸ σπασμωδικούς λυγμούς, οὐδὲ ἀπὸ δάκρυα· ἦτο τοιαύτη ἡ θέσις τῆς ὥστε τὰ δάκρυα ἦσαν ξηρὰ, ἀλλὰ τὸ πᾶν τριγύρω τῆς ἐχαρακτηρίζετο καταβεβαρυμένον ὑπὸ μιᾶς ἐγκαρδίου συμπαθείας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΟΤΑΝΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΦΙΑΝ, ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΙΑΝ
ΜΕΘ' ΕΝΟΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

Πεπλουτισμένα με ὀκτὼ πίνακας περιέχοντες 333 λιθογραφημένας εἰκόνας

ὑπὸ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΛΑΒΡΑΝΟΥ

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, Τυπογραφεῖον Ἑρμῆς 1853.

Πωλεῖται δραχμῶν 12

Εὐρίσκεται δὲ

Ἐν Κερκύρα, παρὰ τῷ αὐτῷ Τυπογραφεῖῳ, καὶ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις **Ι. Παπανικόλα** καὶ **Ι. Σπερανδίου**.

Ἐν Σύρω, παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ **Κυρ. Π. Μέμω**.

Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ **Κ. Κωνστ. Ἀντωνιάδῃ**.

Ἐν Σμύρνῃ, παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ **Κ. Α. Πατριζίου**.

Ὁ ΦΟΙΝΙΕ ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς φυλλάδιον συγκείμενον ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

Τιμᾶται δὲ διὰ μὲν τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑπτανήσου κατ' ἔτος διστ. 2 $\frac{1}{2}$, διὰ δὲ τοὺς ἐκτὸς δραχμ. 17 πληρωτέων ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ πρώτου φυλλαδίου.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

- ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, παρὰ τῷ αὐτῷ τυπογραφείῳ.
» ΠΑΕΙΟΙΣ, παρὰ τῷ Κ. Σ. Ι. Μάστορα.
» ΔΕΥΚΑΔΙ, παρὰ τῷ Κ. Ἀνδρέα Ν. Μεταξῆ.
» ΖΑΚΥΝΘΩ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Δ. Κανάλη.
» ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ Κ. Σπυρ. Α. Κουτσούρη.
» ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ. Α. Πατρικίῳ.
» ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Α. Βαλλιάνῳ.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομὰς θέλει λάβει δωρεὰν δύο ἀντίτυπα τοῦ ἐν τῷ Φοίνικι μεταφραζομένου μυθιστορήματος Ἡ Καλύβη τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ τῆς Κ.^ας Μπήτσερ Στόου τοῦ ὁποίου ἡ ἑκδοσις θέλει συμπληρωθῆ ὅσον οὔπω.

Ὁ ΦΟΙΝΙΕ θέλει ἀναγγέλλει εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ τὰ νεοφανῆ συγγράμματα, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ παρὰ τῶν συγγραφέων εἰς τοὺς ἐκδότας.

Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων.

Περὶ Ταυρικῆς Χερσονήσου	σελ.
Α. Ἱατροδικαστικὸν ζήτημα. Β'. Σχέσεις τῆς Νομικῆς μετὰ τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν	» 141
Τὸ ἐν Ῥώμῃ Πάνθεον	» 145
Σελήνη Μηνοειδῆς, ἢ Μεσοσέληνον	» 148
Διόνεια Μυταγρός	» »
Ἄνθη	» 150
Ἱστορικὴ Γένεσις τῶν Ἀγγλικῶν Θεσμῶν	» 154
Ἱστορία τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων θαλασσίων καὶ μεσογείων Πάρεργα	» 159 » 160
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ. Ἡ Καλύβη τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ, σύγγραμμα τῆς Ἀμερικανίδος Κ. ^α ς Μπήτσερ Στόου (Beecher Stowe) (μετὰφ. Α. Πασχάλη)	» 161